

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' וישלח • יא - יז כסלו

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון ט (אלף ר"ז)

ברגר שליט"א מראשי ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב. שבע ברכות (לחתן החבר צבי אלימלך יחיאל מיכל נ"י ב"ר שמעון זאב גרוסמן מפעיה"ק עם בה"ר אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק, לחתן משה יוסף מאיר נ"י ב"ר בנימין זאב וולנר מביתר, עם ב"ר יהודה שפירא מנהל מרכז התורה והחסד קרית צאנז, לחתן חיים נ"י ב"ר דוד אליהו וורובל מפעיה"ק עם ב"ר דוב אריה בירנבוים מפעיה"ק) - בירך כ"ק מרן שליט"א. אח"כ זמרו 'צמאה נפשי'.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הר"ר שמואל וויינברגר מפעיה"ק (ב"ר משה מאיר מב"ב, וח"ר בר יוחאי שמעון מפעיה"ק), להר"ר שלמה ישראלי מקרית צאנז טבריה (ב"ר הלל מנחם מפעיה"ק, וח"ר מאיר אברהם שנק מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל הרשקוביץ מחיפה (ב"ר אהרן מרחובות, וחה"ר בן ציון וינגרטן מפעיה"ק), להר"ר אורי ישכר דוב ברגר מפעיה"ק (בה"ר מרדכי מפעיה"ק, וחה"ר שמואל ייגר מפעיה"ק), ולהר"ר יקותיאל יהודה שליט"א מפעיה"ק (ב"ר ארון זאב מבית שמש, וח"ר משה בורד מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

יום שישי פר' ויצא י"א כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הרב מצוה אהרן נ"י בן הרה"ג ר' יעקב הרבסט שליט"א רא"כ דברי יציב בקרית הבעש"ט פ"ת (ב"ר חיים שמעון מק. הבעש"ט, וחתן להבחל"ח הג"ר יצחק אייזיק וידער זצ"ל), ולהבחור הבר מצוה משה נ"י בן הר"ר מנחם זאב פרידמן מאלעד (ב"ר יצחק ז"ל מב"ב, וחתן להבחל"ח ר' שמחה דוד וקסמן מפעיה"ק).

שב"ק פר' ויצא י"ב כסלו

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' שמואל שמעלקא שר מנהל בית החינוך לבנות בית חנה פעיה"ק. בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי שמואל יגר שליט"א רא"כ חושן משפט במרכז התורה ודומו"צ בבי"ד נתניה לדיני ממונות, מה ידידות - הרה"ח ר' חיים שלמה וולנר מאלעד. בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג רבי מנחם

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

במד"ר (פר' ס"ח ס"ב) ר' שמואל בר נחמני פתח שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, אשא עיני אל ההורים, למלפני ולמעבדני מאין יבא עזרי, אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה ויקח העבד עשרה גמלים וגו' ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד, וכו' ריב"ל אמר שילח עמו אלא שעמד

דברות הקודש בגליון זה

נדפסו מנדבת הנהלת קרית צאנז טבריה ומוסדותיה

לעילוי נשמת האי גברא רבה ויקירא, הרבני הישיש והנכבד, מחסידי קמאי ומראשוני תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, מקושר בלו"נ לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בכל עת עומד לימין מוסדותינו וקהילותינו, שמו הטוב וצדקותיו הכבירים נודעים לשם ולתהילה מזקני וחשובי אנ"ש במונטריאל

הרה"ח ר' אברהם ישי ב"ר יחיאל מיכל ראזנבערג ע"ה

בונה ומקים הבית הגדול והקדוש
מרכז לתורה ולתפילה בקרית צאנז טבריה

נלב"ע ביום כ"ב כסלו תשפ"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכור את בכורתו ליעקב, וז"ל, טעם שהוצרך לשבועה להיות כי יש בכורה פרטים שהם דברים שאין בהם ממש כמו הכבוד והמעלה שעליהם הקפיד יעקב לעבודת בית אלקינו שהיא בכורות, וכפי תורתנו הקדושה אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה דבר שאין בו ממש כידוע, לזה נתחכם לזכות בדבר על ידי שבועה וכן היא הסכמת פוסקי התורה, כי השבועה חלה בין על דבר שיש בו ממש ובין על דבר שאין בו ממש (שו"ע י"ד סי' רל"ט ס"ג), והוא אומרו השבעה לי, והנה שבועה זו לא תספיק לקנין דבר שלא בא לעולם, כי טעם דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם היא לצד דלא סמכא דעתיה דלוקח וכו', וכן מוכח בב"מ (דף ס"ו ע"ב), אבל אם היה דעתו סומכת היה נקנה, ושבועה לא תועיל בזה וכו'.

והוסיף האוהה"ק וז"ל, שוב בא לידי ספר הריב"ש (סי' שכ"ח) וז"ל, כתבת שראית ר"י בן הרא"ש שכתב בשם אביו דמקנה דשלב"ל אם נשבע קנה וכו', וראייתו ממכירת בכורה שמכר עשו ליעקב וכתבי השבעה לי ע"כ, תשובה לא הרא"ש ולא ר"י בנו חתימי עלה, ואין לתלות בגברי רברבי סברא כזו שאין לה על מה שתסמוך, גם הראיה שהביאו אין לה עיקר לפי שהיה קודם הדיבור, ומאן לימא לן שלא היה אדם מקנה דשלב"ל או, והשבועה היתה לרווחא דמלתא שלא יערער לפי שהיה איש זרוע ע"כ והם דברינו עצמן, אלא שהריב"ש לא התבונן לתת טעם שהוצרך שבועת עשו כמו שכתבתי, עכדה"ק. ואמנם כבר ציינו בזה שהדברים מפורשים להדיא בפ"י הטור עה"ת (פר' תולדות), דבשבועה מהני אף בדבר שלא בא לעולם, וראה בישמח משה (פר' תולדות ד"ה ויאכל וישת) מש"כ בענין זה.

עכ"פ דנחלקו הראשונים בטעם דאהני קנין הבכורה, דלהריב"ש משום דקודם מ"ת היה מועיל קנין גם בדבר שלא בא לעולם, ולהרא"ש משום דעל

עשו ונטלה ממנו, חזר ואמר מה אני מובד סברי מן בריי ח"ו לית אנא מובד סברי מן בריי אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ וגו' ה' ישמרך מכל רע מעשו ומלבן ישמור את נפשך ממלאך המות, ה' ישמר צאתך ובואך, וכבר נתקשו בזה הכי יתכן שבתחילה אבד יעקב בטחוננו בהשי"ת שאמר מאין יבא עזרי, ובתחילה מאי קסבר ובסוף מאי קסבר.

במדרש (הובא בדברי יהונתן) אמר יעקב ללבן אם יש לך תירוץ על הבנות אין לך תירוץ על צאנך ואם צאנך אתה מבקש אין לך תירוץ על בנותיך, כי זה לי עשרים שנה בביתך עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך, עי"ש, מבואר שבא יעקב על לבן בטענת ממנו"פ דאי אפשר ללבן ליתן אמתלא הן על הבנות והן על הצאן, ולהבין בעי אמאי א"א לו לקיים את שניהן. וי"ל ע"ד דרוש בכמה אנפין. ראשון תחילה נאמר, דהנה יש לבאר האיד העיז לבן לטעון על יעקב בענין הצאן ולהחליף תנאיו בכל פעם מנקוד לטלוא ומעקודים לברודים, ואח"כ הוסיף לטעון הצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא (לא, מג), וגם בני לבן אמרו (שם, א) לקח יעקב את כל אשר לאבינו וגו', היאך החציף פנים כל כך, הרי לבן ויעקב הסכימו יחדיו והותנה ביניהם מראש בפירוש ובכירור שכל הצאן הנקודים והעקודים יהיו של יעקב.

וי"ל ע"פ קו' הראשונים (תרומת הדשן, פסקים סו"ס ק"ל, והובא בקצוה"ח סי' של"ב סק"ו), היאך זכה יעקב בצאן לבן ע"י קנין התנאי שהיה ביניהם, והרי הצאן העתיד להוולד היה דבר שלא בא לעולם, וקי"ל דלא חל שום קנין בדבר שלא בעולם, עי"ש, וי"ל דאמנם בהאי טענה בא לבן לשנות דבריו בכל פעם, באמרו דהתנאי שביניהם אינו שריר וקיים כלל הואיל והיה על דבר שלא בא לעולם דלא שייך בה קנין ואין ליעקב שום זכיה באותו צאן. ואמנם באמת שפיר חל קנין התנאי, לפימש"כ האור החיים הק' בפר' תולדות עה"פ (כה, ג)

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

מה שיחול הקנין, גם כן אין מקום לחלק למה אהני לפני מ"ת (עיין שואל ומשיב מהדו"ג ח"ב סי' קס"ג, שהאריך בדברי הריב"ש).

ובפשטות י"ל דאהני מדין קנין סיטומתא דהיינו דכל מה שנהגו הסוחרים לקנות בהם הו"ל קנין גמור, כדאי' בגמ' ב"מ (דף ע"ד ע"א) סיטומתא קונה, ושיטת הרמב"ן בתשו' הרשב"א המיוחסת לרמב"ן (סי' רכ"ה הובא בשו"ת חת"ס (חיו"ד סי' שי"ד) דהוי קנין גמור מה"ת ומועיל גם לענין להקנות בכור לגוי ולפוטרו, וכן לענין קדושי אשה, ובקובץ שיעורים (קידושין אות ע"ט) הוכיח כן מדברי התוס' בקידושין (דף ט' ע"א ד"ה הלכתא), וכן נקט גם בשו"ת הרדב"ז (סי' תק"ג), ועי' בהגהות חכמת שלמה (חו"מ סי' קכ"ג סעי' י"ד).

ולכמה דיעות בראשונים מהני סיטומתא גם בדבר שע"פ הדין אינו מועיל בה קנין, כגון בדבר שלא בא לעולם או דבר שאין בו ממש או שאינו ברשותו, דהרא"ש בתשו' (כלל י"ב סי' ג') הביא מהר"ם מרוטנבורג דמועיל, וכן נקט הרא"ש גופיה (בכלל י"ג סי' כ'), גם ברשב"א שהביא המגיד משנה (פ"ו ממכירה) משמע דמועיל בכל ענין כיון דהמנהג כן והוי דין גמור. ובשו"ת שו"מ (מהדו"ק ח"ב סי' ל"ט) כתב להוכיח מדברי התוס' בב"מ (דף ס"ו ד"ה מניומי) דמועיל קנין בדבר שלא בא לעולם, וכן נקטו הפוסקים לדינא (עי' שו"ת בית שלמה (חאו"ח סי' ס"ח), ושו"ת בית יצחק (חו"מ סי' ס' אות א') ושו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' רי"ח)).

ועי' למרנא הדברי חיים (ח"ב חו"מ סי' כ"ו) שאחר שהביא דברי החולקים הסוברים דסיטומתא אינו מועיל בדבר שלא בא לעולם, כתב וז"ל, ולא זכיתי להבין דבריהם, דמאי שנא בדבר שאינו קנין כלל לא מה"ת ולא מדרבנן אמרינן דמנהג התגרים מבטל הדין, וכמש"כ בש"ס בכמה מקומות דמנהג מבטל הלכה וכו', ולמה בדבר שלא בא לעולם לא אמרינן מנהג מבטל הלכה. וע"ע בחתן סופר (שער המקנה סו"ס כלל כ"ז)

ידי שבועה מהני קנין גם בדבר שלא בא לעולם. ולכאו' י"ל דדב"ז תליא בטעמא דמילתא דלא מהני קנין בדשב"ל, דהנימוק"י בב"מ (דף ס"ו ע"ב), ביאר דכיון דבשעת הקנין לא היה הדבר בעולם לא סמכה דעתו של הלוקח עליו, וכן הביא הדרישה (חו"מ סי' ר"ט ס"ג), ועי' במשפט שלום (סי' רי"ב בהג"ה אות ו') שהביא שכ"ה בשיטמ"ק בב"ב (דף קמ"ב) בשם תוס' הרא"ש, עי"ש כמה שציין עוד. אבל הלבוש (חו"מ שם ס"ד) ביאר דהטעם משום שכדי שיהא תוקף לקנין צריך שיהא על מה שיחול ובדבר שלא בא לעולם אין על מה שיחול הקנין, וכן מבואר בתשב"ץ (חוט המשולש, טור ב' סי' י"ג ריש ד"ה ובאמת) עי"ש, והאחרונים האריכו הרבה בזה.

מעתה פשוט הדבר דרק אי נימא דהא דלא מהני קנין היינו משום חסרון סמיכות דעת, לפי"ז י"ל דמ"מ על ידי שבועה מהני, דבגין חומר השבועה סומך דעתו של הקונה דבוודאי יקיים המקנה דבריו, לכך מועיל הקנין, האמנם דהאוחה"ק לא ניח"ל בסברא זו, כמו שכתב בפירושו 'דשבועה זו לא תספיק לקנין דבר שלא בא לעולם דכיון דלא סמכא דעתיה דלוקח שבועה לא תועיל בזה, מ"מ י"ל בסברת ברא"ש דהשבועה מחזק סמיכות הדעת, וכזה א"ש דהרא"ש לשיטתו מש"כ בתוס' הרא"ש שהובר בשיטמ"ק הנ"ל דלא מהני קנין בדשב"ל משום דליכא סמיכות דעת, ודו"ק.

אבל אם הא דלא מהני קנין הוא משום דלא שייך קנין אא"כ יש לה על מה לחול, א"כ מה מהני השבועה, הרי הו"ל מעצם דין קנין שלא חל אלא דבר הנמצא עתה, ולפי"ז עכצ"ל דהטעם משום דקודם מתן תורה אהני קנין גם במה שלא בא לעולם.

אלא דבמ"ש הריב"ש דלפני מ"ת היה מועיל קנין אף בדשב"ל, נתחבטו הרבה לכאר טעם הדבר, דמה הנפק"מ לענין סמיכות דעת הקונה בין קודם מתן תורה ללאחר מ"ת, וכן לפי הטעם דחסרון דבר שלא בא לעולם הוא משום דצריך על

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

דאמרינן דכשנשאנו בנות צלפחד מנאן הכתוב דרך גדולתן דכתיב ותהיינה וכו', וכתב ע"ז מסתבר דכך נולדו כדכתיב לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה עכ"ל. והביאו הב"ח (יו"ד סו"ס רמ"ד), ופירש בזה מ"ש הטור ובמסיבה של שמחה או של נשואין הולכין אחר הזקנה וכו', דהאי נשואין הכי פירושו, אם אחים או אחיות יעשו להם נשואין, אע"ג שאחד גדול מחבירו בחכמה לא יקדימו לעשות נישואין לקמן בשנים מפני שהוא גדול בחכמה, אלא יקדימו לעשות נשואין לגדול בשנים וכו' עיי"ש, והביאו הש"ך (שם ס"ק י"ג). וברביד הזהב (בפרשתן ובפר' מסעי), כתב דמגמ' הנ"ל מוכח דהך לא יעשה כן במקומנו דין תורה הוא.

ובתוס' (קידושין דף נ"ב ע"א תוד"ה והלכתא), במעשה בבנו של הר"ר אושעיא הלוי שקידש בת עשיר אחד ואמר בתך מקודשת לי סתמא ולא פירש פלונית בתך, ואמר ר"ת דמקודשת וכו' יש לנו לומר דקידש הגדולה משום דלא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה, והר"ר מנחם מיוני נחלק עליו וכו' עיי"ש, ומשמע דס"ל להר"ר מנחם דליכא בכך דין תורה.

והאחרונים דנו די"ל דרק בצעירה לפני הבכירה אין להקדים, כיון דנשים אינן מצוות על פו"ר יש לה להתין מפני כבוד אחותה הגדולה, אבל בבנים דמצווים אין להצעיר לבטל מצותו להתעכב בגלל אחיו הגדול (עיי' אוצר הפוסקים בהשמטות לסיומן א' סק"ב אות י"ב).

ודאתינא להכי יש להעיר בעיקר הפלוגתא אם הך דלא יעשה כן במקומנו איסורא הוה, די"ל דאף שאין האשה מצווה מ"מ כיון שמסייעת לאיש בקיום המצוה אין לה להתעכב בשביל אחותה, והיינו טעמא דיעקב שלא חשש לישא את רחל קודם ללאה. וי"ל דזה שאמר לבן 'לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה', היינו שבמקומנו הוכרעה ההלכה דליכא חיוב מצות פו"ר כלל, ולכן לא יעשה כן לתת הצעירה לפני הבכירה. מעתה יבואר דברי המדרש, דא"ל יעקב ללבן אם יש לך תירוץ על הבנות, דהיינו דלכן רמית אותי לתת את לאה נגד מה שבפירוש התנית עמך ברחל בתך הקטנה, וזה משום דכן הוא מנהג

דטעמא דמילתא דמועיל קנין סיטומתא אפי' בדבר שלא בא לעולם, כיון דהוא קנין דאורייתא, ועי' בשו"ת דברי יציב (חו"מ סי' נ"ב אות ג') שביאר כ"ק א"א עפי"ז דהחת"ס דס"ל שמועיל קנין סיטומתא בדבר שלא בא לעולם, אזיל לשי' דס"ל שהוא קנין דאו', עיי"ש.

ועכ"פ לפי"ז י"ל דמה"ט שפיר אהני קודם מתן תורה קנין בדבר שלא בא לעולם, כיון דלפי מנהג העולם עד שלא ניתנה תורה, היה נהוג לקנות גם בדבר שאינו בעולם כלל, וכי היכא דע"י קנין סיטומתא מהני לקנות מה שא"א בתורת הקנינים של תורה, ה"נ כן הוא לענין קנין דבשב"ל דאהני מצד המנהג שנהגו כל באי עולם קודם מ"ת.

ובזה א"ש מה שאמר יעקב לעשיו 'מכרה ביום את בכורתך לי', וכבר נתחבטו המפוי' לבאר מהו 'כיום', ולהנ"ל י"ל דה"ק אף שמכירה זו הוא בדבר שלא בא לעולם ואינו ראוי שתחול, מ"מ ראוי שיועיל לפי זמן זה שהוא קודם מ"ת, כי 'כיום הזה' נהגו כן לקנות, ומצד המנהג ראוי שיועיל. וביותר יש להמתיק לפימש"כ בתשו' דברי חיים (שם) דרק במנהג ברור אמרינן קנין סיטומתא, וכן הביא המהרש"ם במשפט שלום (סי' ר"א) בשם זכור לאברהם חו"מ אות ח' דרק במנהג ברור אמרינן דין סיטומתא, לכך דייק ואמר כיום שהוא ברור לך כיום שהוא נהג כן.

ושמחתי מאוד ששו"ר שזכות אבות היא שעמדה לי, כי כיוצ"ב ביסוד הדברים כבר כתבם כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה בשו"ת דברי יציב (חו"מ סי' נ"ב אות ו') שבדבריו שם ביאר שיטת הרא"ש כמה שמועיל שבועה להקנות גם דבר שלא בא לעולם, והלא לכמה שיטות ליכא כלל דין שבועה בב"ג, מ"מ י"ל דמועיל מדין קנין סיטומתא, כי כן נימוס ומנהג בני אדם מאז ומעולם לקיים שבועה, עיי"ש, וזה כעין דברינו.

והנה כ"ק אאמו"ר זצללה"ה (שפ"ח נישואין סי' ה' והו"ד ביצ"פ בפרשתן) פי' מאה"כ (כט, כו) ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה. דיל"פ מ"ש לא יעשה כן במקומנו, דממ"נ אם הדבר אסור הרי אסור בכל מקום, ותו"ד דהנה נחלקו אם קי"ל הכי דאין להשיא צעירה לפני בכירה. דהרשב"ם (ב"ב דף ק"כ ע"א ד"ה להלן) בהא

המקום, ואע"פ דליכא איסור בכך מדינא, סבירא לך דהמנהג מחייב אפי' כנגד הדין, מעתה כיון דמנהג המדינה דמהני קנין גם בדבר שלא בא לעולם, א"כ אין לך תירוץ על צאנך, ולמה שינית התנאי עשרת מונים בתואנה דלא מהני קנין בדבשב"ל, ואם צאנך אתה מבקש בטענה דלא מהני קנין בדבר שלא בא לעולם, דלא אזלינן בתר המנהג א"כ אין לך תירוץ על בנותיך, ודו"ק.

*

ויל"ב עוד עד"ז, דהנה בנתיה"מ (סי' ר"א סק"א) כתב לצדד דקנין סיטומתא הוא רק מדרבנן, דהא קנין דרבנן ודאי לא גרע ממנהג שנהגו הסוחרים, ואפ"ה לא חשבינן אותו רק לקנין דרבנן ולא מהני לדיני תורה, עי"ש, אכן באמת נודע האריכות בענין זה אי קנין דרבנן מהני לדאורייתא (עיין אבני מילואים סי' כ"ח סקל"ג), ולפי"ז אי נימא דקנין דרבנן מהני לדאו' שפיר י"ל דסיטומתא מהני, וכן כתב בשו"ת חת"ס (חיו"ד שם) דלהסוברים דקנין דרבנן מהני לדאורייתא היינו דמהני מתורת סיטומתא, וכן הוא להדיא בשו"ת הרדב"ז (סי' תק"ג), וע"ע בשו"ת דברי מלכיאל (ח"א חו"מ סי' ק"ג אות י').

המורם מזה דאי קנין דרבנן מהני לדאורייתא מועיל קנין סיטומתא מה"ת, וממילא מועיל אף בדבר שלא בא לעולם, משא"כ אי אין קנין דרבנן מועיל לדאו', ממילא קנין סיטומתא לא מהני אלא מדרבנן, ואין מועיל רק במה שהוא בעולם.

ונודע מש"כ המהרש"א (יומא דף כ"ח) דלכן נשא יעקב שתי אחיות, משום דרחל נתקדשה לו ראשונה בעבודת שבע שנים, ושוב נתקדשה גם לאה כביאה ע"י ערמת לבן, ושוב לא הוציא אחת מהן משום דבר שעתידיה לתורה לאסור דאם היה חש לכך היתה גם השניה נאסרת עליו מחמת אחות גרושתו עכ"ד.

והנה כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה (שפ"ח חו"פ ליר"ה דרוש ע"ו) ביאר די"ל דהך אם קידושי רחל חלו תחילה בשכר עבודה תליא בכך אם קידושי כסף מהני מה"ת, דרק אי קידושי כסף דאורייתא שפיר י"ל דכבר נתקדשה רחל בשכר עבודה בשבע שנים הראשונים, אבל לשיטת רבותיו של רש"י (כתובות דף ג' ע"א ד"ה שוויה ועוד) דקידושי כסף אינם רק מדרבנן, נמצא דמה"ת לא נתקדשה רחל כלל,

ושוב יש לערער על מה שלקח יעקב ב' אחיות. אלא דכבר הקשה רש"י בכתובות שם דא"כ איך סוקלין על ידו ומביאין קרבן על שגגתו, וכ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה (שפ"ח עניני נישואין סי' י"סק"ד, וסי' י"ט סק"ג) כתב ליישב ע"פ מה שהאריכו גבי קנין דרבנן אם מהני לדאורייתא, וי"ל דס"ל לרבותיו של רש"י דהגם דעיקר קידושי כסף מדרבנן אפ"ה כיון שחכמים תקנו קנין כסף שוב הוי אשת איש לכל דבר מה"ת, אלא דסוכ"ס כיון שיסוד הקנין הוא מדברי חכמים שפיר בידם לעקור ולהפקיע הקידושין, וממילא נפקע הקידושין כיון שנתבטל הקנין, את"ד יעו"ש.

ולפי"ז שיטת רבותיו של רש"י אתיא רק אי נימא דקנין דרבנן מהני לדאורייתא, אלא דמ"מ כל זה נכון רק לאחר שתיקנו חכמים קידושי כסף, ושייך לומר דקנין דרבנן מהני לשל תורה, אבל לגבי יעקב אבינו שאז עדיין לא תיקנו קידושי כסף לא שייך לומר דאהני בה קידושי כסף מדין קנין דרבנן, ודו"ק.

וזה כוונת המדרש דס"ל יעקב ללבן אם יש לך תירוץ על הבנות היינו על מה שנתת לי את לאה, כי ידעת שלא תאסר עלי רחל, כי כבר נתקדשה לי תחילה בקידושי כסף, דס"ל קידושי כסף דרבנן מועיל לדין תורה, ומעתה קנין סיטומתא מועיל מה"ת, ומהני אף בדבר שלא בא לעולם, ובכך איך לך תירוץ על הצאן, ואם צאנך אתה מבקש דס"ל שלא חל הקנין, דסיטומתא אין מועיל לבטל דין תורה כיון דאינו רק קנין דרבנן, וא"כ קנין דרבנן לא מהני לדאורייתא, שוב אין לך תירוץ על הבנות, כי א"כ הכשלת אותי ליאסר ברחל, כי לא נתקדשה לי עדיין בשכר עבודה, ודו"ק.

*

ואשלש עוד בזה, בהקדם מ"ש אאדמו"ר זצלה"ה (שפ"ח נישואין סי' מ"ג), לבאר המדרש הנ"ל. ותו"ד דהנה מרנא בספה"ק דברי חיים (בכידושים עה"ס בפרשתן) כתב לתרץ קו' התרוה"ד הנ"ל האיך קנה יעקב הכבשים מלבן הא הכבשים הנולדים הוי דבשב"ל, די"ל דקנה יעקב בשכרו את הוולדות כשכבר הוכרו במעי אמן ומה שהולידו אח"כ בשל יעקב הולידו, ודומה למ"ש הרמב"ם (פ"ו מאישות הט"ז) האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה הרי הוא מקודשת לי והוכר העובר הרי"ז

והנה בשו"ת שכסוף אבני מילואים (סי' ז') כתב דהא פלוגתא אם חוששין לזרע האב תליא בפלוגתא בפסחים (דף כ"ו ע"ב) אי זה וזה גורם מותר או אסור, דאי נימא דזו"ז גורם מותר, ולא חיישינן למה שיש כאן גורם איסור א"כ ה"נ אין חוששין לזרע האב, אך למ"ד דזו"ז גורם אסור דחיישינן לכל הגורמים את הדבר איכא למיחש ג"כ לזרע האב. והלום ראיתי כן גם להגרש"ק בתשו' טו"ט ודעת (מהרו"ג ח"ב סי' קנ"ד) והביאו גם בחכמת התורה פר' וישלח (עמ' תמ"ד-ה מדפה"ס).

ובשו"ת בית אפרים (או"ח סימן נ"ו ד"ה והנה לפי) כתב לכאר טעמא דמ"ד זה וזה גורם מותר, דאע"ג דיש לומר מאי חזית דאזלת בתר גורם ההיתר זיל בתר גורם האיסור לחומרא, מ"מ כיון דאם לא ניתנה תורה ונתחדשה הלכה לאסור היה מותר הכל, לכן אף שע"י ציווי התורה נאסר הדבר ההוא והאיסור הוא גורם לדבר זה שיבוא בעולם, מ"מ ההיתר יש לו דין קדימה בזה למיזל בתריה, דכיון שבמציאות גם ההיתר גרם לו שיבוא אין לנו לחדש איסור מחמת גורם האיסור שיש בו, ואנו חושבין עיקר יותר לגורם היתר אף אם שקולים הם. ומטעם זה סבר הרמב"ם (פ"ט מטומאת מת הי"ב) דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא אף במקום שהספק הוא שקול, משום דההיתר הוא הקודם, ולכן בספק השקול מהיכ"ת לחדש איסור וכאילו יש לו חזקת היתר דמי, וכל שהוא שקול צד ההיתר מכריע הכף לגבי האיסור שחידשה תורה ועשאו איסור, אתו"ד.

ונמצא לפי"ז דדין זה וזה גורם תליא בדין ספיד"א אם מה"ת לקולא, דאי מה"ת לקולא משום דההיתר היה קודם א"כ זה וזה גורם מותר, ואי ספיד"א מה"ת לחומרא דאין נפק"מ בכך שההיתר היה קודם א"כ בזה וזה גורם אסור, דתרווייהו בחד טעמא אזלי, ועיין בס' ספיקות מלכים (פ"ב אות ו-ז, להגרמ"צ לנדא אשר כ"ק אאמו"ר זצלה"ה למד אצלו בילדותו בשהותו בקליינוורדאן), שהביא דברי הבית אפרים וכתב דמפורש מדבריו דזו"ז וספד"א בחדא מחתא מחתינהו עי"ש.

ובגמ' יבמות (דף ס"ה ע"ב) איפלוגי חכמים ור' יוחנן בן ברוקה אם האשה מצווה על פו"ר, דרבנן ס"ל שאין מצוות דכתיב וכבשה, דרכו של איש

מקודשת, דהיות והעובר בעולם הרי הוא מקדש את העובר כמו שהוא בעולם עכשיו, ומה שיגדל העובר אח"כ בדידה גדל.

וכתב שם הדב"ח דרב"ז תלוי בפלוגתא אי עובר ירך אמו (חולין דף נ"ח ע"א), דאי עובר ירך אמו הוא א"כ כאשר הוא אצל אמו הוא חלק ממנה וכאחד מאבריה, ורק כאשר יוולד ה"ה בריה חדשה וגוף אחר שלא היה בתחילה, וא"כ לא מהני מה שהוכר עוברה ליחשב כדבר שבא לעולם, דעד שנולד הרי הוא חלק מאמו וכאחד מאבריה, ורק א"נ דעובר לאו ירך אמו שפיר י"ל דכל שכבר הוכר העובר חשיב כמי שבא לעולם ושייך בהם קנין, אתו"ד, ואם כי הדב"ח דחה דברים אלו, מ"מ לדעת הרשב"א שהביא שם יש לקיים הדברים כמו שרצ"ל בתחילה.

ובשורש המחלוקת אם עובר ירך אמו י"ל דתליא בפלוגתא אי חוששין לזרע האב (חולין דף ע"ט ע"א), דאי אין חוששין לזרע האב שפיר שייך לומר דהוי ירך אמו, כיון שאין נחשב העובר לחלק האב והוי כירך אמו, משא"כ אם חוששין לזרע האב לא יתכן דהעובר ירך אמו, דזרע האב להיכן הלך, וכן מבואר בריטב"א ביבמות (דף ע"ח ע"א ד"ה בזה השני) והו"ד בקרני ראם על המהרש"א (שם בתוס' ד"ה מצרי), והנה קיי"ל (כתובות דף מ"ו ע"ב) האב זכאי בכתו בקידושיה בכסף וכו' במציאתה ובמעשי ידיה, וי"ל הטעם שהאב זוכה בכתו דייקא, דהיינו משום שהבת נולדת בכח האב (עיין גדה דף ל"א ע"א), לכן הבת שייכת יותר אל האב מהבן, אמנם זה א"ש רק אי אמרינן דחוששין לזרע האב.

ווי"ש המדרש שיעקב טען אל לבן אם יש לך תירוץ על הבנות היינו כמו שאמרת הבנות בנותי דהן שלך, והיינו משום דחוששין לזרע האב, וא"כ לפי"ז עובר לאו ירך אמו, מעתה שפיר חל הקנין בוולדות הצאן ומעתה אין לך תירוץ על צאנך, כי כדין חל הקנין שהתנית עמך עליהם, ואם צאנך אתה מבקש במענה דלא חל בהם הקנין כיון שלא היו בעולם, דאע"ג דהוכר העובר לא מהני כיון דעובר ירך אמו הוא וכשנולדו הם כגוף אחר, א"כ דס"ל דעובר ירך אמו ע"כ דאין חוששין לזרע האב, בהיות כן אין לך תירוץ על בנותיך, לומר הבנות בנותי, עכד"ק, והו"ד ביציב פתגם בפרשתן.

א"כ אין לך תירוץ על בנותיך, ודו"ק.

*

והנה מצינו אחז"ל כי כשיצא יעקב אל בית לבן בא אליפו ולקח ממנו את הכל (עין רש"י כ"ט, יא. ובמד' הובא במדבר קדמות מער' א' או"ג שאליו השאיר את יעקב ערום כצאתו מרחם אמו), ואז נהג יעקב בעצמו כדרך היראים לפשפש במעשיו מדוע יסורין באים עליו, דמי חשוד קוב"ה דעבד דינא בלא דינא, וע"ז היה מיצר ומתוודה מאין יבוא עזרי, ונודע מ"ש המפו' (שלה"ק פר' בחקותי, דרך חיים ותוכחת מוסר) במאה"כ וזכרתי את בריתי יעקב וגו' דמי שהוא בן גדול וצדיק חמור עונו טובא, ועל כך אמר יעקב ברוב ענותנותו אשא עיני אל ההורים כשהנני נזכר באבותי ורבתי הקדושים, הריני רואה שפלות מעשי וכו' וא"כ מאין יבא עזרי, והיה תולה שנענש על מה שלקח את הברכות בערמה מאת עשיו אחיו הגדול שלא כדין, ולכן הגיע לו עונש כזה שלקחו ממנו הכל וע"ד שאחז"ל (סוטה דף ט' ע"א) שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו, והואיל ונטל הברכות שלא הגיעו לו בדין נטלו הימנו גם מה שהיה בידו.

ואמנם הרי כדין זכה יעקב בברכות כיון שקנה את הבכורה מעשיו, ויצחק עצמו כאשר נודע לו שמכר עשיו את בכורתו ליעקב הסכים על הברכות כמ"ש רש"י (כו, לו) דכאשר צעק עשיו ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח וכו', נחה דעתו של יצחק דנתברר שלגדול בירך ואמר גם ברוך יהיה עי"ש. אמנם יעקב חשש שמא עצם קנין הבכורה לא הועיל כלום, שהרי קדושת בכורה ניתנה מן השמים למי שנולד ראשון ומה מקום למכרה לאחרים, וכיון דלא אהני מכירת הבכורה ממילא דלא היה לו לקחת את הברכות, וי"ל דזה שרמזו חז"ל במדרש (שם ס' ז') מבאר שבע מבארה של שבועה שלא יעמוד עליו עשיו ויערער על הבכורה וכו', מבארה של ברכות עי"ש.

אלא דכבר כתבו המפו' דמכירת הבכורה היתה רק לסבר את אוזנו ולהפיש דעתו של עשיו כאילו מרצונו מכר לו הבכורה, כי אליבא דאמת גם בלא"ה היה הבכורה שייכת ליעקב, כמ"ש רש"י (ר"פ תולדות) עה"פ ואחרי כן יצא אחיו וגו' (כה, כו)

לכבוש ואין דרכה של אשה לכבוש, ופריך אדרבה וכבשוה תרתי משמע, אמר רב נחמן בר יצחק וכבשה כתיב עיי"ש. ומשם בארה דהך מילתא אם האשה מצווה בפרו ורבו תליא אם יש אם למקרא וכבשוה תרתי משמע דעל שניהם הוא אומר, או יש אם למסורת וכבשה כתיב ורק האיך מצווה.

נודע מה שהק' הראשונים (עין ר"ן ספ"ק קידושין ט"ו ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דס"ל דספד"א לקולא א"כ אמאי חייבה התורה אשם תלוי על הספק, ותירצו (מהרי"ט יו"ד סי' א') דקאי לשיטתו דפסק כמ"ד דחייב אש"ת הוא בחתיכה אחת משתי חתיכות, (עין הל' שגגות פ"ח ה"ב), לכך הגם דכב"מ ספק מה"ת לקולא היכי דאיכבע איסורא מחמרינן בספיקא, ובגמ' כריתות (דף י"ז ע"ב) דקמיפלגי בכך, דמ"ד די"א למסורת כיון דמצות כתיב, א"כ אפי' בחתיכה אחת חייב אש"ת, ומ"ד די"א למקרא ומצוות קרינן בעינן שיהא חתיכה משתי חתיכות עי"ש.

מעתה יבואר דו"ש המדרש, דא"ל יעקב ללבן אם יש לך תירוץ על הבנות, דהיינו דלכן רמית אותי לתת את לאה, דכיון דנשים אין מצוות בפו"ר צריכה הצעירה לכבד את הבכירה ולא תנשא לפניה, והיינו דילפינן מהא דוכבשה כתיב דנשים פטורות מפו"ר דיש אם למסורה, מעתה דדרשינן המסורה א"כ אשם תלוי בחתיכה אחת ומינה דספיד"א מה"ת לחומרא, והיינו דלא אזלינן בתר מה שההיתר היה קודם, וא"כ בזו"ג אסור, ולפי"ז נקמינן דחוששין לזרע האב, ומינה דעובר לאו ירך אמו הוא, מעתה העובר הו"ל כמו שבא לעולם ושפיר חל הקנין בוולדות הצאן וא"כ אין לך תירוץ על צאנך.

ואם צאנך אתה מבקש בטענה דלא מהני קנין בדבר שלא בא לעולם דעובר לא הוי כמו שבא לעולם, כי עובר ירך אמו הוא משום דאין חוששין לזרע האב ואין נחשב לחלק האב והוי כירך אמו, והיינו דזו"ז גורם מותר, משום דאזלינן בתר קדימת ההיתר ומינה דספיד"א מה"ת לקולא, ועכצ"ל דחייב אשם תלוי הוא בשני חתיכות דיש אם למקרא, א"כ לפי"ז נשים מצוות בפו"ר דהרי וכבשוה קרינן, מעתה כיון דגם הצעירה מחויבת בפו"ר אין לה לבטל מצוותה ולהקדים הבכירה

יוסי אומר ההוא אחד ולא שנים, א"כ מה ת"ל איש איש דברה תורה כלשון בני אדם, ור"ש האי ההוא מיבעי ליה למעוטי שונג אנוס מוטעה, ורבי יוסי מהוא ההוא, ור"ש הוא ההוא לא דריש.

ובגמ' קידושין (דף מ"ג ע"א) פריך דנילף ממעילה דיש שלד"ע ומשני משום דהוי מעילה וטו"מ שנ"כ הבכ"א ואין מלמדוין וכו' הניחא למ"ד אין מלמדוין אלא למ"ד מלמדוין מא"ל גלי רחמנא בשחוטי חוץ דם יחשב לאיש ההוא דם שפך הוא ולא שלוחו וכו' ולמ"ד שנ"כ הבכ"א אין מלמדוין הני ההוא ההוא מאי דריש בהו חד למעוטי שנים שאוחזין בסכין וחד הוא ולא אנוס הוא ולא שונג הוא ולא מוטעה, ואידך מהוא ההוא, ואידך הוא ההוא לא דריש.

וכתב דמצירוף שני הגמ' נמצא דמ"ד דדב"ת כלב"א ולא דריש איש איש לרבות שנים שאחזו וכו' ודריש ההוא אחד ולא שנים, דס"ל דדרשינן הוא ההוא, וה"נ דרשינן דם יחשב לאיש ההוא דם שפך הוא ולא שלוחו וכו', דבעינן ג' כתובים דנילף דאין שלד"ע, דבשנ"כ הבכ"א שפיר למדוין מינייהו וא"כ ילפינן מספק ממזר דספיד"א מה"ת לקולא. ומ"ד דלא דב"ת כלב"א דדריש איש איש לרבות שנים שאחזו וכו', ולא דרשי הוא ההוא, לדידיה לא איצטריך קרא דשחוטי חוץ להא דאין שלד"ע דבלא"ה שנ"כ הבכ"א אין למדוין, וא"כ לא ילפינן מספק ממזר ובכה"ת ספיד"א מה"ת לחומרא, עכתו"ד עיי"ש.

בגמ' (חגיגה דף י"ב ע"א) שאל רבי ישמעאל את רבי עקיבא כשהיו מהלכין בדרך א"ל אתה שימשת את נחום איש גמזו כ"כ שנים שהיה דורש כל אתין שבתורה את השמים ואת הארץ מה היה דורש בהן וכו' את הארץ להקדים שמים וארץ, ובספרי דרוש (ראה דברי פנחס פר' אמור דף ל. ונבטיעות אדר סי' כ"ד לש"ש, דף ס"א) דהא אם דרשינן את תליא בכך אם דב"ת כלב"א, דכלשון בנ"א רגילות הוא לומר את ול"ה יתורא כלל, ורק אי לא דב"ת כלב"א דרשינן את, עיי"ש.

על כן מתחילה יעקב אבינו בהאי פחדא הוי יתיב דנענש ע"י אליפו על כי לקח הברכות מעשיו שלא כדת, כי לא אהני מכירת הבכורה, מ"מ לאחר מכן נתיישב בדעתו דלא כן הוא, אלא דכדוין עבד דשפיר הבכורה שלו הוא, וז"ש חזר ואמר מה

ממדרש אגדה דכדוין היה יעקב אוחז בו לעכבו כי יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשו מן השניה, צא ולמד משפופרת שפיה קצרה תן בה שתי אבנים זו תחת הנכנסת ראשונה תצא אחרונה והנכנסת אחרונה תצא ראשונה, נמצא עשו הנוצר באחרונה יצא ראשון ויעקב שנוצר ראשונה יצא אחרון ויעקב בא לעכבו שיהא ראשון ללידה כראשון ליצירה ויפטור את רחמה ויטול את הבכורה מן הדוין, ובכך נחלקו יעקב ועשיו דעשיו סבר דאולינן בתר הלידה וכיון דהוא נולד תחילה הבכורה שלו, ויעקב סבר דהיצירה הוא שקובע לכן הוא הוא הבכור.

ודב"ז אי אולינן בתר היצירה או בתר הלידה י"ל דתליא בכך אי עובר ירך אמו הוא, דהנה לפי מה שהזכרנו מ"ש מרן בדברי חיים הנ"ל דלמ"ד דעובר ירך אמו הוא כל זמן שהוא אצל אמו הריהו חלק ממנה וכאחד מאבריה, וכאשר יולד נעשה בריה חדשה וגוף אחר שלא היה בתחילה, לפי"ז לא שייך לדון באיזה זמן נוצר במעי אמו שהרי אז היה ירך אמו, ולא שייך לחשוב זמן הוולד מזמן התחלת יצירתו שאז היה רק כאבר אמו, ורק כשיצא לעולם בעת הלידה שאז נעשה כבריאה בפני עצמה שייך לחשוב, אבל אם עובר לאו ירך אמו ומיד בהתחלת הווייתו הו"ל יצירה בפנ"ע שפיר יתכן לומר דאולינן בתר זמן היצירה, ודו"ק.

נודע מש"כ הפר"ח (יור"ד סי' ק"י כללי ס"ם ד"ה ועוד כתב) דדינא דספיד"א תליא בהא אם שנ"כ הבכ"א מלמדוין, דהרמב"ם דס"ל דספיקא מה"ת לקולא משום דילפינן מספק ממזר דשריא, והרשב"א ס"ל דלא ילפינן מהתם כיון דאמרינן בקידושין (דף ע"ב ע"א) דאיכא תרי קהלי חד למישרי ממזר בשתוקי וחד למישרי שתוקי בישראל, וא"כ הו"ל שנ"כ הבכ"א ואין מלמדוין, משא"כ הרמב"ם ס"ל דמלמדוין, (עיין בזה באור חדש בפתיחה לקידושין אות כ"ז).

והנה באור חדש (בפתיחה למס' קידושין אות כ"ח, והובא במנחת יהודה וי"ם דרוש פר' דברים אות ד', עמוד ע"ה) הביא מ"ד בגמ' זבחים (דף ק"ח ע"ב) ת"ר איש איש (ויקרא י"ז. ח') ואליהם תאמר איש איש מבית ישראל וגו' אשר יעלה עולה או זבח ואל פתח אוה"מ לא יביאנו וגו' ונכרת האיש ההוא מעמיו) מה ת"ל לרבות שנים שאחזו באבר והעלו שחייבין וכו' דברי ר"ש, רבי

וממילא דלו משפט הבכורה, וכדין לקח את הברכות כי הוא הבכור, ואין לו לפחד ולחוש כלל, ועל כן אמר ה' ישמרך מעשיו ומלבן, רצ"ל דכיון דעובר לאו ירך אמו וא"כ אזלינן בתר היצירה ועל כל לא יוכל עשיו לערער עליו על הברכות שהרי לו משפט הבכורה, מהאי טעמא נמי לא יוכל לבן להרע לו דהרי שפיר חל התנאי והקנין כי מזמן העובר נחשב כאילו כבר בא לעולם, ואהני הקנין על מה שהותנו, ודו"ק.

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

ממון טמא וזה אשר גרם להם ירידה כזו עד שבאו לידי מעשה החטא, וזאת היתה טענת משה אל הקב"ה, דאי אפשר לתלות האשמה בבני ישראל, שהרי הם נצטוו לקחת את רכוש מצרים והוא אשר גרם להם.

בהמשך דבריו הביא מדברי הרה"ק הרבי רמ"מ מרימנוב זי"ע [וכן הביאו באגרא דפרקא (אות קכו) באריכות], על אשר רואים לעיתים רבות שהבנים בקטנותם מתנהגים כדבעי ויראת שמים ניכרת על פניהם ומתפללים ומברכים ועונים אמן ואיש"ר, והולכים לבית התלמוד לעסוק בתוה"ק בטהרה בהבל פיהם שלא טעמו טעם חטא, ומן הראוי היה שיתגדלו כולם יראי ה' לומדי תורה עובדי ה' בטהרה, ואם בקטנותם היו טובים והגונים וישרי דרך כ"כ, היו ראוי שיתגדלו ליראי ה', ומה נאמר כשבעוונותינו רואים שהילדים מתגדלים לא כפי שחשבו וציפו מאיתם.

ואמר הרה"ק הנ"ל שסיבת הדבר הוא יען שפרנסת האב היה שלא בכשרות כראוי, ולא הרויח כל נכסיו כדת של תורה בשלימות, והיה מעורב בהם ריח גזל שהרויח שלא ביושר, וכיון שמן הממון הזה האכיל את בניו ומוזה נתגדלו, אזי ככל שנהנה הבן שלא בישרות על ידי כן נכנס בו הפגם יותר ויותר, ואין זה פלא שאח"כ סר מדרכו לגמרי.

שוב כתב שם דברים נוראים ומרעידים וזה לשון קדשו, 'והנני מעיד כי ראיתי בעיני צדיקים גדולים אשר יראתי לגשת אליהם וכאשר באו לידי נסיון והשתדלו להשיג ממון ובפרט בתביעה בפה נתרוקנו מכל וכל ואיבדו מעלתם', והוא מבהיל על

אני מובד סברי מן בריי ח"ו, אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, רצ"ל דשמים תחילה נבראו ואח"כ ארץ, דדרשינן את משום דלא דב"ת כלשון בנ"א, ולפי"ז לא דרשי הוא ההוא, ועכצ"ל דשנ"כ הבכ"א אין למדין, וא"כ לא ילפינן מספק ממזר וממילא דספיד"א מה"ת לחומרא, ומינה דבזה וזה גורם אסור, וא"כ נקטינן דחוששין לזרע האב, וממילא דעובר לאו ירך אמו הוא, ובכך שפיר הו"ל העובר כמו שבא לעולם ולכן אזלינן בתר היצירה,

בתוה"ק בפרשתן (בראשית כה, י) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וגו', ובמדרש (ב"ר סח, ב) ר' שמואל בר נחמני פתח שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, אשא עיני אל ההורים, למלפני ולמעבדני, מאין יבא עזרי, אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה (בראשית כד, י) ויקח העבד עשרה גמלים וגו' ואני לא נום אחד ולא צמיד אחד וכו', חזר ואמר מה אני מובד סברי מן בריי חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ וגו'. וכבר נאמרו בזה כמה וכמה פירושים לבאר מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מה קסבר, ממה נתיירא בתחילה והיאך נתיישבה דעתו.

ויראה לבאר עפ"י הנודע מש"כ רבה"ק מוהרצ"א זי"ע (ראה מגיד תעלומה עמ"ס ברכות, דף ל"ב ע"א) בשם הרה"ק הרבי ר' מגדל מרימנוב זי"ע שממון הבא ממקור לא כשר, הרי שהאוכל ממנו נשפע ממנו לרעה, והוא מורידו מטה מטה ברוחניות, ולכן יש לזהר מאוד על כשרות הממון שלא ליהנות מממון של גוים או של רשעים, או מממון המושג שלא ביושר.

ועד"ז דברי הגמ' בברכות שם, מאי ודי זהב (דברים א, א), אמרי דבי רבי ינאי, כך אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל. דהנה צריך להבין היאך יתכן שבני ישראל אחר כל האותות והמופתים שראו עיניהם, איך יתכן שבאו לכלל אותו מעשה במדבר, ועל כן המליץ עליהם משה רעיא מהימנא כי הגרמא בניזקין שע"ז סרו מהר מן הדרך היה בגין מה שלקחו את ממונם של המצרים שהיה

ב"ה, ויבוא שפע גשמי ורוב ברכות משם הוי"ה, הרי שמתוך ממון זה גופא יתקיים וישמרך מן החטא, שיהא בכך גם השפעה רוחנית לשמרך מכל חטא ועון, כי כאשר הברכה נשפעת משמי שמים ממקום גבוה, הריהו משפיע רוח מהרה ורוח דעת, אתוד"ק.

ולזה מצינו שאח"כ בבוא יעקב אל בית לבן לא רצה ליהנות כלום משל לבן, עד שאמר לו לבן 'הכי אחי אתה ועברתני חנם הגידה לי מה משכורתך' (בראשית כט, יד), והיתה כוונתו של לבן לרעה כדי להפיל את יעקב ברשת הטומאה ע"י שיוון יעקב ממנו. וגם אח"כ כשבא ליפרד ממנו אמר לו לבן (שם ל, כח) נקבה שכרך עלי ואתנה, ויעקב היה מסרב ואמר לו (שם פסוק ל) מתי אעשה גם אנכי לביתי, ואמר לו לבן מה אתן לך, וחזר יעקב ואמר לו לא תתן לי מאומה וגו', כי לא רצה בשום אופן ליהנות ממנו הוא ובניו י"ב שבטי י"ה.

וכן הזהיר הקב"ה את לבן אח"כ (שם לא, כד) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב ועד רע, שאפילו אתה רוצה להיטיב לו השמר לך מכך, כי כל טובתך רעה היא אצלו, שאתה חפץ להפילו ע"י כך, וכדאיתא ברש"י שם שכל טובתם של רשעים רעה היא אצל צדיקים ולכן השמר לך מכך.

ואפשר שמטעם זה לא הלך יעקב לאלתר לבית לבן אלא נטמן תחילה בבית עבר י"ד שנים ועסק בתורה, כדי שתהא התורה מגנת עליו ומצלת אותו מרשתו של לבן. ולכאורה ראוי לכאור כיצד עשה כן יעקב שהלך לבית עבר אחר שהיה מצווה מאביו ואמו ללכת לחרן לישא אשה מבנות לבן, והוא מתעכב ואינו עושה שליחותם אלא הולך לבית עבר. ולהנ"ל יבואר, שאמר יעקב בלבו שאם ילך לאלתר לבית לבן יש סכנה שיפול ממעלתו מטה מטה, ואדעתא דהכי לא שלחוהו אביו ואמו, כי אם כשישוב לא יהיה הוא בבחי' יעקב נמצא שלא עשה שליחותו, כי הוא צריך לשוב אליהם באותה מעלה שעזבם, ולכן בחר לו לעסוק בתורה ואז יחול עליו שם שמים, וביותר עפ"י הגודע מאמר החיד"א זלה"ה בספר מדבר קדמות (מערכת ת, אות יד), דמי שיש בידו מקרא שהיא כנגד אות ה' אחרונה שבשם הוי' [כי אות ה' נגד ה' חומשי תורה], נשלח לו מלאך אחד לשמרו, ואם יש בידו בנוסף למקרא גם משנה ותלמוד, נזקקין לו ב' אותיות אחרונות משם הוי' לשלוח ב' מלאכים לשמרו [דהאות ו' נגד ו' סדרי משנה]. ואם יש בידו

הרעיון, שהרי צדיקים כאלו אשר רביה"ק מהרצ"א זי"ע היה ירא לגשת אליהם ודאי לא פשטו ידם בגזל גמור ח"ו ואך רק השתדלו יתר על המידה לצורך פרנסתם ולפי מדרגתם הרמה לא היה ממון זה כשר בתכלית הכשרות והוא גרם להם שנתרוקנו מכל וכל, (וראה עוד בזה באגרא דכלה, פרישת שופטים, עה"פ כי הגויים האלה; הוספת מהרצ"א, אות נ"ו, ועוד בספה"ק).

על דבר זה היה חששו של יעקב אבינו בלכתו לחרן, כי ידע שהקב"ה זן ומפרנס לכל אחד ואחד די מחסורו, אך חשש מכך שהוא יהיה תלוי ביד לבן הרשע ויצטרך לאכול ולהתפרנס מרכושו של לבן, ואז חלילה עלול ליפול ממדרגתו, ובפרט להידוע מאמר רביה"ק מצאנו זי"ע שבפרנסה כלול גם יראת שמים ושאר ענייני רוחניות, ועל זה שאל מאין יבוא עזרי, כי הנה אליעזר עבד אבא היה ניזון משל אברהם ואילו אני אצטרך להיות ניזון מלבן הרשע.

ואף על זה התחזק באמונתו ואמר עזרי מעם ה', ויתבאר עפ"י מאמר רביה"ק מלובלין זי"ע דהוה מרגלא בפומיה של מרן אאדמו"ר זי"ע שכאשר שפע הגשמיות והפרנסה בא ממקום גבוה ממקור השפע דלעילא או אז יש בה גם שפע ברוחניות, ופירש בזה הפסוק (משלי י, כב) ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, דאם השפע מגיע לאדם ממקום גבוה וקדוש בבחי' שם הוי"ה ב"ה וב"ש מהוה כל היות, אזי בד בבד עם הממון נשפע לאדם גם שפע רוחניות וקדושה והוא נתהפך לבריה חדשה ונעשה מתמכין דאורייתא להיות בעל צדקה ומעשים טובים. וזהו ברכת הוי"ה היא תעשיר, שכאשר הברכה באה לאדם משם הוי"ה, אזי העשירות היא באופן של ולא יוסיף עצב עמה ולא יגיע לו מזה שום נזק ברוחניות עכדה"ק (ע' דברי אמת, פר' ויחי, ד"ה אוסרי לגפן; ערבי נחל, פר' וישב, עה"פ והנה אנחנו; אור לשמים, פר' חיי, ד"ה וה' ברך; שם, פר' אמור, ד"ה עוד ממושבותיכם; משמרת איתמר, פר' ויצא, ד"ה ועי"ל ויחלם).

ולזה אמר עזרי מעם הוי"ה שיושפע ברכתו מעם שם הוי"ה בעצמו מקור השפע, ואז אין לו לחשוש מהשפעה של לבן, כי ברכת שמים היא שתטהרנו ותשמרנו מללמוד מדרכי לבן, וכפי שביאר כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע עפ"י הנ"ל מאמר הכתוב (במדבר ו, כד) יברכך ה' וישמרך, ובמדרש (במדב"ר יא, ה) יברכך ה' בממון, וישמרך מן החטא. רצ"ל שכאשר יברכך ה' בממון, היינו שברכת הממון יהא משם הוי"ה

ישראל וללכת אל ארץ נכר ועוד לשהות בבית לבן הרשע, וגם כשהיה בדרך בא אליו אליפו בן עשו ולקח ממנו כל רכושו ונשאר עני וחסר כל, חשש שיזדקק עתה לחסדיו של לבן, ושמא ישפיע עליו לרעה, על כן אמר לעצמו איך אפשר לבטל מידת הדין, דזהו דייקא ע"י עסק התורה, כי כל התורה שמותיו של הקב"ה (ראה תניא, פרק ב), ובזה יחול עליו שמו שם הוי"ה ב"ה שהוא שם מידת הרחמים וממילא יתבטל תוקף הדין.

ולכן ויצא יעקב מבאר שבע אך עדיין לא הלך לחרן כי אם שם לדרך פעמיו לעסוק בתורה הק' בבית עבר, ועל ידי כן וילך חרנ"ה להסיר מעליו חרון אף וכעס ומדת הדין, ולהמתיק שם אלוקים עם שם הוי"ה המרומוז בחרנ"ה כנ"ל.

ולזה בראותו מידת הדין תקיפה אמר מאין יבוא עזרי, ובפרט שיצטרך להיות נזון מלבן. ואמנם שוב חזר ואמר אחר שיצא מבית עבר [וע"ד שכבר פי' בן רביה"ק הישמח משה זי"ע (ריש פרשתן) יעו"ש], לית אנא מוביד סברי מבריי שנאמר עזרי מעם הוי"ה עושה שמים וארץ, ובמעשה שמים וארץ כתיב (בראשית ב, ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, ודרשו חז"ל ששיתף הקב"ה מדת הרחמים והקדימה למידת הדין, כי לולא כן לא היה קיום לעולם, ולכן בוודאי על ידי כן יושפע גם עלי ממידת רחמים בתוך מידת הדין, ויהיה לי שמירה מעשו ומלבן.

והיה יעקב מתפלל לא רק על עצמו כי אם על בניו אחריו בכל גלגוליהם שיעברו עליהם, וכדאיתא במדרש על פרשה זו (ב"ר סה, ג) שגלות יעקב לחרן מרמות על הגלויות שיהיו בהם בניו עם בני ישראל, וגם עליהם ביקש אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך וגו', שתמיד תתגלגל עליהם מידת הרחמים להמתיק הדינים מעליהם ושלא יצטרכו להיות נזונים מן הרשעים והעמים אשר סביבותיהם, אלא יהיו מושגחים משם הוי"ה ב"ה וב"ש ויהיו נזונים ממנו, ויושפע עליהם בכל עת אך טוב וחסד.

מקרא משנה תלמוד אנגדה וסתרי תורה וספר יצירה, ועדיין אינו שלם בחכמת הקבלה, הריהו נקרא חכם ונבון אך אינו נקרא משכיל, ורובו ככולו של שם המיוחד זקוק לשמרו, היינו גם אות ה' ראשונה. ומי שהוא שלם בכל הדברים הנזכרים, הריהו בבחי' משכיל, ואז כל אותיות הוי" ב"ה זקוקים לשמרו לעולם (ועי' חסד לאברהם, מעין ה, נהר יב), עי"ש בדבה"ק, ולזה על ידי שעסק יעקב בתורה הק', על ידי כן יזכה לזיון מכל אותיות שם הוי"ה ב"ה וב"ש ויהיה שמור מרעתו של לבן.

וכל זה רמז הכתוב ואמר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וכפי שכבר כתבו במפרשים שכאן נרמז הליכתו לבית עבר שהיה צריך לכתוב רק 'וילך יעקב לחרן', אלא הקדים לומר 'ויצא יעקב מבאר שבע' לרמז שקודם יצא מבאר שבע ואז הלך ללמוד תורה בבית עבר כדי שישאר באותה מדריגה שהיה בבית אביו בבאר שבע, ושוב לאחמ"כ היה ערוך מוכן ומזומן 'וילך חרנה' בלי לחשוש מהשפעתו של לבן.

ונרמז גם במ"ש וילך חרנה ולא אמר 'לחרן', ורש"י כבר פירש (בראשית יד, י) דכל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה, אך עכ"פ טעמא בעי למה באמת שינה מלשון הרגיל. ולהנ"ל יבואר דרומז על התוה"ק שנרמזת באות ה"א, דרומז לחמשה חומשי תורה, וכדפי' רש"י בפסוק (בראשית א, לא) יום הששי, ורמז הכתוב שהלך יעקב לבית לבן כשהוא מלווה בזכות התוה"ק שלמד בבית עבר.

והנה נודע מה דאיתא בספרי המקובלים כי שם אלקים בריבוע (כוה: א אל אלה אלהי אלהים) בג' ר', ואחד ממילואי שם הוי"ה עולה בגימטריא ס"ג (כוה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י), וכשנצרפם יחד עולה בגימטריא חרנ"ה, ונמצא זה מרמז על המתקת הדינים, כי שם הוי"ה הוא שם מידת הרחמים, וכשנצרפו לשם אלוקים או אז וילך חרנה ויסתלק חרון אף מן העולם ויומתקו הדינים בשרשם.

והנה יעקב אבינו בראותו שמידת הדין תקיפה עליו שהוא זקוק לעזוב את בית אביו ואמו ואת ארץ

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - העסקן הרה"ח ר' יהודה יחיאל שפירא מנהל מרכז התורה והחסד קרית צאנז. אחר תפילת שחרית אמרו כל

הקהל יחדיו בצוותא יום השבת בספר תהלים, לרגל המצב הקשה השורר בארה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' אהרן הרשקוביץ מרחובות, לוי - החתן החבר אפרים פישל נ"י בן הרב

נ"י, החתן חיים וורובל נ"י, הרה"ח ר' משה מאיר שמרלר מפעיה"ק, הבחור הבר מצוה שמואל נ"י בן הרה"ח ר' יצחק יהודה הרשקוביץ מפעיה"ק, הרב מרדכי צבי שמרלר מפעיה"ק, הבחור הבר מצוה משה נ"י בן הר"ר מנחם זאב פרידמן מאלעד, הר"ר בנש"ק יוסף מאיר פולק מפעיה"ק (בה"ר יחזקאל מאלעד, וחה"ר מרדכי צבי שמרלר מפעיה"ק, - קריאת השם), אחרון - הרה"ח ר' יחיאל דוד בירנבוים משיכון סקווירא, מפטיר - הרה"ג רבי ברוך שווארץ שליט"א דומו"צ בבית ההוראה אוצר הפוסקים בירושלים עיה"ק (לרגל יום היארצייט הראשון של אביו הבלתי נשכח הגה"צ הגר"ח זצ"ל דינא רבא דקהלתנו הק' ורב מרכז רפואי צאנז), הגבה - הרה"ח ר' נחום מרדכי בירנבוים מפלטבוש, גלילה - הרה"ח ר' דוד יוסף הרשקוביץ מלונדון. תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - העסקן הרה"ח ר' מאיר צבי בלומנטל מנהל ישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד.

אביגדור חיים מנדל מפעיה"ק (חתן הג"ר יחיאל בויס שליט"א רב ביהמ"ד שפע חיים בנוה הורים פעיה"ק), שלישי - החתן החבר שמעון נ"י בן הרב בנימין שר מנהל ת"ת דרכי אבות בקרית צאנז טבריה, רביעי - החתן החבר ישראל נ"י בן הרה"ח ר' שלמה בעלז מפעיה"ק (ב"ר דוב בעריש מפעיה"ק, וחה"ר משה הרשקוביץ מלונדון), חמישי - החתן החבר צבי אלימלך יחיאל מיכל גרוסמן נ"י, שישי - מרן שליט"א [ונוערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות להר"ר מנחם מאיר קליין מפעיה"ק (בה"ר שלמה זאב מפעיה"ק, וחה"ר צבי הירשל הלפרן מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה דייטש מקרית צאנז טבריה (ב"ר עמרם מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה וינגרטן מחיפה (בה"ר אלטר יעקב מפעיה"ק, וחה"ר בן ציון קניג מפעיה"ק), להר"ר חיים ישראל דויד מב"ב (ב"ר משה יצחק מפעיה"ק, וחה"ר משה מאיר וקסמן מב"ב), ולהר"ר אהרן ברלינר מפעיה"ק (חה"ר יצחק זאב מילר מפעיה"ק)], שביעי - החתן משה יוסף מאיר וולנר

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

שעל ידי בן תוכל לזכות עוד לאריכות ימים אף שכבר השלימה תפקידה בעולם, ואם אין שלא יהיה לה בנים הרי שבהכרח הוא כי מתה אנכי, והבן. וי"ל פ' עוד, דהנה בבני יששכר (מאמרי חשון, מאמר א, אות ב, ועוד) הביא מ"ד במדרש (שמו"ר נב, ב), דהמשכן שעשה משה נשלם בחודש כסלו וצוה השי"ת להמתין בחינוכו עד ניסן ירח שנולד בו יצחק, והיה כסלו מתבייש ושילם השי"ת שכרו בחינוך בית שני בזמן החשמונאים שאז היה עיקר חינוך בית השני, כי מה בזמן שחנכוהו בימי אנשי כנסת הגדולה עדיין היו עבדים למלכי פרס כמו שאמרו שם (עזרא ט, ט) כי עבדים אנחנו ובעבודותינו וגו'. והנה בית ראשון שבנה שלמה נשלם בחדש הזה חשון כמבואר בכתוב (מלכים א ג, לח) בירח בול, ופירשו חז"ל שהוא חשון, והנה עפ"י רוח הקדש לא חינוכו שלמה עד ירח האיתנים תשרי, והיה חודש חשון מתבייש והבטיח השי"ת לשלם שכרו לעתיד במהרה בימינו בבנין בית השלישי, ע"כ תוכן דברי המדרש עיי"ש. הרי דחינוך שלשה כתי המקדש הם בג' חדשים, תשרי - בית ראשון, חשון - בנין עתיד, כסלו - בית שני בימי החשמונאים שזה עיקר חינוכו. והנה אלו הג' חדשים עפ"י סדר הדגלים המתיחס אל השבטים הם תשרי לאפרים חשון למנשה כסלו לבנימין, והנה תמצא לפי"ז חינוך כל הג' בתים המה בחדשים המתיחסים לבניה של רחל

בתוה"ק בפרשתן (בראשית ל, א) ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. אפשר לפרש עפ"י דברי החתם סופר זי"ע (הקדמה לשו"ת יור"ד) עה"פ (דברים כח, יא) והותירך ה' לטובה בפרי בטנך, דהצדיקים אשר השלימו את עצמם בתורה ומצוות וגמרו כל תיקונם בעוה"ז, ממילא שוב אין להם מה לעשות עוד בעוה"ז ובכך עליהם להסתלק מן העולם, ונודע דברי הרמב"ם שכתב באגרת לבנו אשרי אדם שחתם ימיו במהרה כי לכל אדם יש קצבה מה הוא צריך לתקן בתורה ובמצות וכשגמר קצבתו השלים ימיו, להכנס לטרקלין אשר שם יניחו יגיעי כח, ואלו הצדיקים בוודאי אינם חפצים להיות עוד בעולם הזה, ומזומנים לעבור לעולם שכולו טוב, אמנם לפעמים הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו משאירם עדיין בעוה"ז, משום שצריכים הם ללמד ולהורות הדרך אשר ילכו בה לבניהם ולתלמידיהם, וזה"פ בקרא והותירך ה' לטובה היינו בזה העולם השפל ואף שכבר השלים חלקו ותפקידו בעוה"ז, וזאת משום 'בפרי בטנך' היינו למען ילמד את ביתו אחריו את המעשה אשר יעשו, עכד"ק. וי"ל דזהו שאמרה רחל ליעקב, כי היות וכבר השלימה עצמה ותיקנה הכל ממילא נסתיימה תפקידה בהאי עלמא, על כן ביקשה הבה לי בנים

בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאם ה' ושבו מארץ אויב, שתבקש שכבר יפקדו בניי על ידי משיחי ה', ויתכן שביקשה על משיח בן יוסף שלא ייהרג כדאי בספה"ק שצריך לבקש על כך, וניחמה הקב"ה כי היא שכר לפעולתה, כאשר יהא בבחי' נאום ה' רצ"ל שיהא שמו שלם כאשר ושבו בנים לגבולם.

וזהו שאמרה רחל הבה לי בנים ואם אין א"כ לא יוכלו בני ישראל לזכות לגאולת עולם, וממילא יהיה ח"ו בחי' מתה אנכי כי ילכו חלילה לאבדון בגלות המר.

ולכן כאשר נפקדה רחל אמרה (בראשית ל, כד) ותקרא את שמו יוסף לאמר יוסף ה' לי בן אחר, יוסף היינו מלשון קיבוץ, וכדתרגם אונקלוס הפסוק (שם כג) ותאמר אסף אלוקים את חרפתי - ואמרת כנש ה' ית חסודי, והיינו שהוא לשון קבוץ וכנוס (וראה רמב"ן שם), וקראה שמה יוסף לאמר יוסף ה' לי בן אחר היינו שעל ידי שגולד משיח בן יוסף שטנו של עשיו, על ידי כן שפיר זכו בני ישראל לבן אחר הוא משיח בן דוד, ויזכו לביאת משיח צדקנו ולגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

כי היא נקראת עקרת הבית (זוה"ק ח"א, דף קמ"ט ע"ב), ורמוז במאמר הכתוב (תהלים יז, ה) תמ"ך אשורי במעגלותיך כל נמוטו פעמי, תמ"ך ר"ת ת'שרי מ'רחשון כ'סלו, כשיושלמו חינוך הבתים של אלו הג' חדשים אז לא ימוטו פעמי, עכ"ל"ק. נמצא עכ"פ כי הגאולה העתידה תהיה בזכות אפרים ומנשה, שעיקר הגאולה תהיה בחודש תשרי וכדאמרו חז"ל (ר"ה דף י"א ע"א) בתשרי עתידין ליגאל, הוא החודש המכוון כנגד אפרים, ובנין הבית השלישי בחודש כסלו הוא החודש המכוון כנגד מנשה.

והנה כאשר ראתה רחל כי יהודה אשר ממנו יצא חומר מלכות בית דוד שעל ידו תהיה הגאולה כבר נמצא וקיים בעולם, ברם הלא בהכרח הוא גם לבוא לזכותיה דיוסף, כדאי' בזה"ק (פר' בראשית, דף כ"ה ע"ב; פר' משפטים רע"מ דף ק"ב ע"ב, ועוד) שהגאולה העתידה תהיה על ידי שני משיחים, תחילה יבוא משיח בן יוסף ואחריו משיח בן דוד. ולזה צריכים לזכות אפרים ומנשה שבזכותם נזכה לגאולה העתידה.

ולכן דייקא רחל עקרת הבית היא שתבכה ותתחנן למהר ולהחיש ישועת ישראל, כמאה"כ (ירמיה לא, יד-טו) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי

הרה"ח ר' בנימין זאב וולנר מביתר, דרוור יקרא - הרב אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' דוד אליהו וורובל מפעיה"ק. תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים במרכז התורה. אחר התפילה עברו לברכת א גוט וואך.

בעליות בתפילות מנחה התכבדו, כהן - הרב שמואל ישראל משגיח בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה, לוי - הר"ר אפרים פישל טויבער מפעיה"ק, שלישי - הרה"ח ר' יצחק אליהו גרוסמן מבארא פארק, גלילה - הרה"ח ר' שמעון זאב גרוסמן מפעיה"ק. בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך קל עליון -

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

השמים. הנה כל פרשתא דא סתומה וחתומה היא ואתנו המקום לבאר הלימוד לנו לדורות עולם מפרשתא דא מה שחזה יעקב בחזיונו בעת אשר יצא מבאר שבע לילך חרנה, כי התורה הק' יש בה לימוד והוראה לדורות לכל אחד ואחד בכל מצב ובכל זמן. במגלה עמוקות (בפרשתן) הביא ד'ויצא' נוטריקון וירא יעקב צורת אל"ף, ובוודאי הדברים עמוקים עד מאוד בסתרי תורה, ובספה"ק ביארו בזה באופנים שונים (ראה אמרי נועם בפרשתן, ועוד) והתוה"ק אין לה קץ וסוף.

ובמדרש (ב"ר סח, ב) ר' שמואל בר נחמני פתח

בתוה"ק בפרשתן (בראשית כח, יז) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו', ויחלום והנה סולם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו', והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלוקי אברהם אביך ואלוקי יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו כך כל משפחת האדמה ובזרעך, והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת וגו', וייקץ יעקב משנתו וגו', וירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער

שיר למעלות אשא עיני אל ההרים, אשא עיני אל ההורים, למלפני ולמעבדני, מאין יבא עזרי, אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה ויקח העבד עשרה גמלים וגו' ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד, ר' חנינא אמר גרוד שלחו (פי' מלשון לא תתגודרו שלחו גדרו קרח וערום בלא דבר כדי שלא ירדוף עשוי אחריו לאהבת הממון, עין יוסף), ריב"ל אמר שילח עמו אלא שעמד עשו ונטלה ממנו [וכדאי' בדעת זקנים לבעלי התוס' שבא אליפו ונטל הכל], חזר ואמר מה אני מובד סברי מן בריי חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריי אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ וגו'. וכבר נאמרו בזה כמה וכמה פירושים לכאר מעיקרא מאי קסבר ולכסוף מה קסבר, ממה נתיירא בתחילה והיאך נתיישרה דעתו.

- בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים מתוך התלהבות -

הנראה לכאר בזה עפ"י פשטות, ובהקדם מה שדיבר מרן אאדמו"ר זי"ע בקדשו (שפע חיים רעד"ר ח"ב, פרשתו, מאמר ב, אות ח) ותוד"ק הבאה בארוכה - אשר ראוי לכל אחד ואחד ללמוד דבריו הק' הללו שיש בזה לימוד גדול - כי הנה זה ברור שנברא האדם בעולם הזה לעבוד את בוראו ית"ש ולקבל על עצמו עול מלכות שמים שלימה, לעסוק בתורה ולקיים מצוותיו ית"ש ולהיות עבד נאמן להבוכ"ע, וכשזוכה האדם הריהו חש עריבות ונועם גדול בעת לימוד התורה הק', אשר היא לו לתענוג גדול ונעלה ביותר, בבחי' מתוקים מדבש ונופת צופים (תהלים יט, יא), ועסק התורה הק' ערבה לחכו ומתוקה אצלו עד מאוד. וכמו כן מרגיש תענוג עילאי בעבודת קונו בבחי' הכתוב (שם עג, כח) ואני קרבת אלוקים לי טוב בעונג רוחני ממש.

ועבודה זו נשגבה וגדולה היא ביותר ומצויה אצל כל אחד ואחד מישראל מפעם לפעם, ובפרט בימים מיוחדים בשנה, אשר בו מתעלה האיש הישראלי ביותר מכל הווי העולם הזה, ומקדש ומטהר עצמו יותר ויותר, עד אשר חש הוא בעצמו ומרגיש התחדשות גדולה בקבלת עול תורה ועול מלכות שמים בדביקות גדול ביוצרו, ואז נעשית כל עבודתו בהתלהבות עצומה בבחי' הכתוב (תהלים לה, י) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. ובעסקו בתורה הק' הריהו חש את שמחת התורה ממש כאמור (שם יט, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, ומקיים כל מצוותיו

ית"ש ברגשי אש קודש.

כן הדבר גם בעיתים מיוחדים במהלך השנה, כמו בריש שתא בירח האיתן במצוות וכיוצ"ב, או בשעה שפותח האדם בלימודים חדשים או זמן חדש בלימודיו, שאז הוא פותח ועושה בעבודת בוראו בשמחה יתירה. וע"ז רמזו חז"ל באמרו (ברכות דף ס"ג ע"ב) בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שבכל יום יתעלה האדם יותר ויותר וירגיש התחדשות בתורה ובעבודת השי"ת, כי כן טבע האדם שמרגיש תענוג מיוחד בכל דבר המתחדש ובא, ואז הוא מתלהב ביותר וזוכה להנאה רוחנית בעבודתו ית"ש. וכן הוא בכל ענין חדש והתחדשות המשפיע על נפש האדם, ובפרט לאנשים כמוני שאינם במדרגה הגדולה להרגיש ולחוש להבת אש קודש בכל דבר, הרי שבעת התחדשות חשים וזוכים להתלהבות זו, ועל מנת שלא יפסיד האדם את התלהבות אש קודש זו על כן אמרו חז"ל שלעולם יראה האדם בעצמו כל ענייני תורה ועבודה שיהיו בעיניו בכל יום ויום כחדשים, כי מטבע האדם שככל שעוברים הימים הרי שאותו האש מעמיא ואולא, וההרגל ממעט ההתלהבות, ועל ידי שיהיו תמיד בעיניו כחדשים אז יזכה להרגיש להבת אש בתורתו ובעבודתו, כאותו ההתלהבות שיש לו בזמנים מיוחדים.

וביותר לפי המבואר בספה"ק כי האיש הישראלי צריך להיות תמיד בגדר 'הולך', ולא להיות חלילה בבחי' 'עומד', כי אם פעם אחת יעצור מעלייתו, אחר שכבר בא בזה לידי רגילות, הנה ברגע קטן זה עזבתיך ועל ידי כן יכול לבוא לידי ירידה גדולה. ואף אם אכן לא יפרוק מעליו לגמרי עול מלכות שמים, וימשיך בסדר יומו בלימוד התורה ועבודת השי"ת בקיום מצוותיו, בכל זאת יהיה זה לו לאיזה חסרון והפסד בהתלהבות הרוחני.

- עבודת עבד אפי' כשאין דעתו מיושבת עליו כראוי -

והנה פעמים שבאים ועוברים על האדם מאורעות שונים אשר מחמתם לא יוכל לשקוד על דלתותי תורה ועבודה כראוי, ומגיעים אליו הפרעות ומניעות שונים זה בכה וזה בכה, פעמים שהמניעה מצד ביתו פנימה ופעמים מבחוץ וכו', ואף כשחפץ לישב באהלה של תורה הרי שאין לו מנוחת הגוף והנפש ישוב הדעת ומח צלול, והדבר קשה עליו עד מאוד, מאחר וטרוד הוא באותם מניעות, ובא לידי

(בראשית כח, ב) קום לך פדנה ארם וגו' וקח לך משם אשה וגו' מיד נפלה עליו תרדמה, והתמיהה בוקעת ועולה הלא י"ד שנים ישב ולמד באהלה של תורה ולא הוזק כלל לשינה מחמת גדול הדביקות שעבד את בוראו במנוחה ושלוה ובאש קודש, ואילו עתה כשיצא לגלות נפלה עליו תרדמה וחושך והסתר גדול עד שגם כשעבר במקום המקדש שגם איש פשוט עד מאוד כשיקלע למקום זה יחיש בקדושה עילאה החופפת על הר קדשנו מקום בית מקדשנו ותפארתנו, מקום אש שם נמצא אבן השתיה שממנה הושתת העולם (סוכה דף י"ט ע"א), ועל הר זה עקד אברהם אבינו את יצחק בנו כאשר צוהו ויצרו, והיה מקודש מששת ימי בראשית, והנה יעקב בעברו וחלפו שם בדרכו פדנה ארם לא חלי ולא מרגיש בקדושת המקום עד שלא עמד להתפלל שם, ותרדמה גדולה נפלה עליו. ועל זה צעק יעקב ואמר 'מאין יבוא עזרי', שנפלתי כל כך מאיגרא רמא מגילוי אלוקות ממש שאמר לו הקב"ה והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך, לבירא עמיקתא לתרדמה גדולה זו בלא שום הרגש דקדושה.

ואמנם כאן 'זייקין יעקב משנתו', ויעקב בחיר שבאבות (ב"ר עו, א) הבין שבזה רצה הבורא ב"ה להורות וללמד לימוד לדורות עולם, שהאופן בו יזכה האדם לבוא אל תכלית השלימות אינו רק על ידי תורה ועבודה שעוסקים בה במדריגה גבוהה מתוך מנוחת הדעת, כי אם אדרבה דייקא כשעומד במצוק ובמצוק בלא ישוב הדעת, וכשאינו משיג כלל מדריגות ורגשי קודש, וכל עבודתו הוא כעבודת עבד שיושב בישיבה ולעי באורייתא גם כשאין לו חשק והתלהבות, וכל הרגש הלב כבוי ועמום הן בתורה והן בתפילה, ואעפ"כ הוא עוסק ועושה כעבד המקיים רצון אדונו. גם ממקום שפל כזה אפשר להגיע עד לשער השמים, וגם עבודה זו כשהוא במצב שפל חשובה לפני השי"ת, כי בשמים דורשים מן האדם רק זאת שיעבוד את ה' עד היכן שידו מגעת, עכתוד"ק בתוספת נופך ביאור יעו"ש.

- בפחון בהשי"ת שהכל מאתו בקמן כגדול -
 בהאמור יבוארו דברי חז"ל במדרש שפתחנו בו, שאמר יעקב אליעזר עבד אבא מה בתיב ביה ויקח העבד עשרה גמלים מנמלי אדוניו, ובוודאי שלא התאונן אותו צדיק על חסרון בגשמיות שלא היו לו עשרה גמלים ונזמים וצמידים וכו', אלא הכוונה עפ"י

ירידה ונפילה בתורה ובעבודת השי"ת, כי אין לבו פנוי לעבוד את יוצרו כזמנים אחרים אשר בהם עשה וקיים הדברים בהתעלות יתירה.

כאן צריך האדם לידע כי זהו עיקר עבודת השי"ת המוטל על האדם, כי דייקא בזמנים הקשים אשר בהם אין לו כח ומח לעבודתו ית"ש דייקא בהם ישנו נחת רוח ושעשועין דמלכא בשמי מרום מעבודתו. כי בשעה שהוא עומד במדריגה גדולה וחש בקרבת אלוקים אין כל כך רבותא בעבודתו, כי הלא בוודאי אין כל צורך להבורא ב"ה בתורה ובמצוות שמקיים האדם, וכמו שאמר הכתוב (איוב לה, ז) אם צדקת מה תתן לו, וכמו כן אם ח"ו האדם ממרה רצונו ית"ש אין זה עושה שום חסרון אצל הקב"ה. אלא דרחמנא ליבא בעי (זוה"ק פר' תרומה ח"ב דף קס"ב ע"ב), והקב"ה חפץ שישעבד האדם כל כוחו לעבודתו ית"ש כעבד מלך העושה רצון אדונו בכל מצב ובכל עת, גם בזמנים קשים, וכשם שהעבד מחוייב להשלים חוק הקבוע לעשות רצון אדונו, כן האיש הישראלי עבד נאמן ליוצרו ובראו אף בזמנים קשים בהמוט מוסדי תבל והרים ירגזו, כשאין העתים והזמנים כסדרם ואין לו מנוחה ושלוות הנפש, וכאשר הוא מתאמץ בתורה ועבודה גם מתוך חולשתו הרי שבזה גורם הוא שמחה גדולה בכל העולמות.

- סימן לבנים ממעשה אבות -

בהאמור פירש מרן אאדמו"ר זי"ע ענין פרשתא דא, דהנה כשלמד יעקב בבית מדרשם של שם ועבר אז חש בעצמו כיושב בגן עדן התחתון ונהנה מזיו שכנינתו ית', וכדאי' בספר הישר לר"ת (עי' ספר חרדים, מצות תשובה, פרק ה) שהבית המדרש הוא גן עדן לצדיקים ומאסר לרשעים, והיה איש תם יושב אהלים, וכן כשלמד אצל יצחק אביו ואף אצל אברהם זקינו, וכדאיתא (ראה מדבר קדמות להחיד"א, מערכת א, אות א) שהאבות הק' למדו יחדיו ט"ו שנים, וכיון שישב אז במנוחה ובשלווה, לא היה בידו להגיע אל תכלית השלימות.

אולם עתה כאשר ויברח יעקב שדה ארם מחמת עשיו אחיו (הושע יב, ג) ויצא לגלות מרה וקשה, עד שלא היה בידו לעסוק בתורה כבימים ימימה מאביו הק', הרי שנשבר לבבו בקרבו וכא לידי ירידה גדולה עד כדי כך, שכל אותן י"ד שנים שהטמין עצמו בבית שם ועבר לא היה צריך לשינה כלל וכלל, ואולם עתה כשיוצא לקיים כבוד אב ואם שצווה עליו אביו

בבשתנו ותכסנו כלמתנו וכו', ע"כ לשון המדרש. ונודע מש"כ הרמב"ן (בראשית יב, ו) כי מעשה אבות סימן לבנים, וכל מה שיקרה לבני ישראל במשך הדורות היה מעין זה אצל האבות הק', והפי' בזה כי על מנת שיוכלו בני ישראל לעבור הגלות המר ולא יפלו חלילה בבחי' נפלה לא תוסיף קום, על כן חס עליהם הבורא ב"ה והכין כל מה שיארע להם על ידי שהיה מעין זה אצל אבות העולם, ובכך הכינו האבות הק' האופן בו יוכלו בני ישראל לצלוח ולעבור את הגלות החל המר והקשה. ועל זה רמזו כאן חז"ל במדרש כל פרשת יציאת יעקב מבאר שבע ללכת חרנה על הגלות.

והנה מפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך, כאשר זאת מלפנים כשהיו בני ישראל איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו או אז שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלוֹקֶיךָ (שמות כג, יז), ואז חפפה השכינה הק' על מקומה וזכו להשראת השכינה בתוכם, ומתוך כך באו לידי יראה עילאה, וכל זמן שהיו ישראל שרויים על אדמתם, ושכינה הק' שרויה בתוכם בירושלים וביהמ"ק הבנוי על תפארתה, הרי ששם היו בקל יכולים לבוא לידי דביקות אמת בבורא ב"ה, כנודע מש"כ התוס' (ב"ב דף כ"א ע"א, ד"ה כי מציון) מה שדרשו בספרי עה"פ (דברים יד, כג) למען תלמד ליראה, גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד ליראה שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה, עיי"ש. ועל ידי השראת השכינה זכו לאימתא דשמיא והיו חוזרים ושבים לבתיהם מלאים אוצרות יראת שמים טהורה.

ועתה כאשר בעונותינו בית מקדשנו לשמה היתה יופי אדמתינו לזרים ועשר מסעות נסעה וגלתה שכינה (ר"ה דף ל"א ע"א), ושרויים אנו בגלות מר המתארכת עוד ועוד, כשהסתר הפנים מתגבר עד מאוד אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה (תהלים עד, ט), משנאיך נשאו ראש (שם פג, ג) והנסינות והקשים מתגברים מיום אל יום, כשהחושך תכסה ארץ ומלחמה כבידה נערכת על יסודות היהדות, כאשר על פי דרך הטבע לא היה כלל באפשרות לעבור ולצלוח הגלות הקשה והמר עד אשר כמעט ולא יזכר שם ישראל עוד ח"ו.

המבואר בספה"ק (ראה תפארת יהונתן, פר' חיי, ד"ה ויקח העבר) שהיה עמו עם אליעזר מנין אנשים להתפלל עמהם יחדיו, שלא יחסיר תפילה בציבור, וכמו כן לא היה לו לאליעזר ביטול תורה כלל, כי היה לו קפיצת הדרך, וכדדרשו חז"ל (ב"ר נט, יא) בפסוק (בראשית כד, מב) ואבא היום אל העין מלמד שקפצה לו הדרך היום יצא והיום בא. ובעצמו הרגיש יעקב כי בא לידי ביטול תורה ותפילה מאריכות וכובד הדרך, וחש בעצמו בבחי' גרשוני מהסתפח בנחלת ה'. ולזה ביקש מהשי"ת ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד, והיינו שהרגיש כי הפסיד כל מדרגותיו עד שאין לו אפי' קצה השגה בענייני רוחניות. וע"ד הנודע מהבעש"ט הק' זי"ע בעצמו ואצל תלמידיו הק' שלפעמים נתנסו על ידי שנטלו מהם כל המדרגות שהשיגו לראות הישנם עובדים את השי"ת גם במצב כזה.

ואכן חזר יעקב ואמר לית אנא מוכיד סברי מן בריי, כי בוודאי אין נפק"מ באיזה מצב ומציאות שאעבוד בו את בוראי ית"ש, כי הלא גם מצב שפל זה שאני נמצא בו כעת עשה הקב"ה, והבורא ב"ה חפץ שאעבוד אותו כפי מצבי בעת הזאת, וגם אותו המעט שיש בידי לעשות גם זהו רק בסיעתא מלעילא בעזרתו ית"ש, כי מעצמי לא הייתי יכול אף לומר אותיות האל"ף בי"ת, ומה שזכיתי להבין וללמוד בתורת השי"ת הכל הוא מאתו ית"ש העושה הכל גדולות וקטנות, וכל ענין ודבר הוא בהשגחתו ית"ש. ומעתה כיון שהקב"ה הוא שהמציא לידי מצב זה שלא יהיה לי ישוב הדעת מנוחה ושלוחה, הרי זה אות וסימן כי באופן זה חפץ הוא שאעבוד עבודתו ית"ש, ובכך בוודאי מוטל עלי לעבדו בלבב שלם.

- עבודת השי"ת גם בתוך הגלות וההסתר -

והנה מלבד האמור לעיל לכל אחד ואחד באופן פרטי, הרי שהדברים אמורים גם באופן כללי לכל בני ישראל, דהנה איתא במדרש (ב"ר סה, יג) ר' יהושע בן לוי פתר קרייה בגלות, ויצא יעקב מבאר שבע המד"א (ירמיה טו, א) שלח מעל פני ויצאו, וילך חרנה המד"א (איכה א, יב) אשר הוגה ה' ביום חרון אפו, ויפגע במקום (ישעיה ה, ח) עד אפס מקום, וילן שם כי בא השמש (ירמיה טו, ט) אומללה יולדת השבעה וגו', ויקח מאבני המקום (איכה ד, א) תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות, וישם מראשותיו (ירמיה יג, יח) כי ירד מראשותיכם, וישכב במקום ההוא (שם ג, כה) נשכבה

גולה, אשר בהם תשרור אימה וחשיכה גדולה, על כן ברוב רחמיו חשב השי"ת מחשבות שיוכלו בני ישראל לעמוד בנסיונות וקשיים, ולא יתערבו ח"ו בין אומות העולם להמשך אחריהם, על כן שלח את יעקב אבינו שיתלווה אל בני"ו ויהיה עמהם בגלותם. כי ידע הקב"ה כי לולי זכותו של יעקב אבינו לא יהיה אפשר לסבול את עול הגלות, והוא הוא שיזריח בהם האורה ויתן להם הכח לעשות חיל, וזה שרמזו באמרם שהשליך את דיוקנו של יעקב מכסא כבודו דהיינו שיעקב יאיר להם את הדרך ויגונן עליהם כדי שנצח ישראל לא ישקר ח"ו, כי בלתי זכותו של יעקב לא יוכל איש הישראלי לעמוד בצדקתו וללחום נגד היצה"ר, וזהו שמירה דלעילא מאת הקב"ה בבחי' גדול עומד על גביו (ראה גיטין דף כ"ג ע"א ועוד בש"ס בכמ"ק) לשמרם לישראל בדרך הארוכה בגלות המר הזה שיוכלו לעבדו ולשרת בשמו.

זה שאמה"כ 'זוכרתי את בריתי יעקב' וגו', וכבר נתקשו מפני מה הזכיר את ברית יעקב תחילה שלא כסדר תולדותם. אלא הוא הדבר שדייקא יעקב אבינו הוא המשפיע אור צדקתו להגין ולהציל את בני ישראל לדורות עולם להוריק עליהם קדושה וטהרה ויראת השם, לקשר את כל בית ישראל לאבות העולם אברהם ויצחק, ולזה אמר וזכרתי לשון זכר המשפיע, שיעקב הוא המשפיע והמקשר, ורק על ידו יתכן לזכות לזכות אבות, עכתוד"ק יעו"ש מה שביאר בזה עוד לדרכו בקודש.

- בכל מקום שגלו שכינה ויעקב אבינו עמהם -

והנה נודע מ"ד בזה"ק (פר' ויחי, דף רכ"ה ע"ב) שתמה על יעקב אבינו איך ביקש לקברו בארץ ישראל בעוד שהוא נסתלק בחוץ לארץ, וז"ל הוזה"ק, תמן תנינן מאן דנפק נשמתיה ברשותא אוחרא וגופא דיליה איתקבר בארעא קדישא, עליה כתיב (ירמיה ב, ז) ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתואבה, ויעקב אמר וקברתני בקבורתם (בראשית מז, ל), ונשמתיה נפקא ברשותא אחרא, (וא"כ כיצד ביקש יעקב להקבר בארץ ישראל ולא חשש מ'ותבואו ותטמאו את ארצי') אמר רבי יהודה שאני יעקב דשכינתא הות אחידת ביה ואתדבקת ביה, (שאף שמי שנפטר בחו"ל אין להעבירו לארץ ישראל מ"מ שאני יעקב, כיון שהיה כולו דבוק בשכינה הק' גם בהיותו בחו"ל). עכ"ל הוזהר. וזהו כעין מה שמצינו שקראו הקב"ה ליעקב א"ל (ראה מגילה דף י"ז ע"א), וכמו שנא' (בראשית לג,

לזה הראה הקב"ה ליעקב אבינו ע"ה כבר אז את כל אשר יהיה עם בני ישראל במשך הדורות והזמנים, שעל אף הכל לא יעזבם הקב"ה ולא יששם, ובכל מקום שגלו שכינה עמהם (מגילה דף כ"ט ע"א; וראה ספרי פר' מסעי פיסקא ג), ואמר רבי שמעון בר יוחאי חביבים ישראל שבכל מקום שגלו שכינה עמהם, גלו למצרים שכינה עמהם וכו', גלו לבבל שכינה עמהם וכו', גלו לעילם שכינה עמהם וכו', גלו לאדום שכינה עמהם וכו', וכשהם חוזרים שכינה עמהם שנא' (דברים ל, ג) ושב ה' את שבותך ורחמך והשיב לא נאמר אלא ושב ה' אלךך. ובעת הגלות גם כאשר הוא בבחי' א"ל מסתתר ואין זוכים לגילוי שכינה ואין רואים מאומה בגודל החשכות וההסתר פנים, מכל מקום כשיזעק האדם ויתחנן בככיות לפני השי"ת, יודע אני שאתה עומד ורואה כל המתרחש ועל כן בקשתי אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני, שלא אפול חלילה בשחת זו בחשכת הגלות, ומתחנן אנא ה' זכני לקדש רמ"ח איברי להיות דבוק בך בכל עת, הרי שזוכה והקב"ה עוזרו ומקוממו מעפר דלותו.

- השליך תפארת ישראל ללוותם בגלות המר -

ויתבאר עוד באור תורת התפארת שלמה זי"ע שכתב לבאר (פר' בחוקותי, עה"פ וזכרתי את בריתי וגו'; פר' דברים, ד"ה השליך) מ"ד במדרש (איכ"ר ב, ב) עה"פ (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, אמר הקב"ה לישראל כלום אתם מקניטין אותי אלא בשביל איקונין של יעקב שחקוקה על כסאי, הא לכון טרון באפיכון הוי השליך משמים ארץ וגו'.

וביאר הענין לטובה דהנה בכסא הכבוד חקוקים ד' צורות והם אריה נשר כרוב יעקב ר"ת אנכ"י, ואלו הם ד' רגלי כסא הכבוד והמרכבה העליונה, ובה ביאר הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופלא זי"ע מאמר הכתוב (בראשית כח, טז) וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, עי"ש, וכן אחז"ל (סנהדרין דף ק"ג ע"א) דמות יעקב חקוקה על כסא הכבוד, ובוודאי שדברים אלו המה עניינים גבוהים ורמים שאין אתנו יודע עד מה, והשליך הקב"ה דמות יעקב ארצה, כי זולת זכותו וכוחו של יעקב שלימא לא היה באפשרי לסבול עול הגלויות ולהתחזק ושיעמוד האדם בצדקו במלחמת היצר.

הקב"ה המגיד מראשית אחרית ראה שעתידים עם בני ישראל לילך לגלות ארוכה ומרה גולה אחר

וכאמור דלכן השליך הקב"ה את יעקב מתחת כסא הכבוד ללוות את עם בני ישראל בגלות ולהגן עלינו מטורח עול הגלות וכבוד הצרות. וכיון שחפץ הקב"ה שכל אחד ואחד יוכל להתחזק ולהסתמך על חבל נחלתו יעקב אבינו ע"ה על כן לא נאמר בו מיתה כי זכותו היא שתגן עלינו לילך עמנו בחושך הגלות המר.

- גם בעומק הגלות ה' לי לא אירא -

על זה רמזה התורה הק' ויצא יעקב מבאר שבע וראה אז את מצבם של זרעו אחריו עם בני ישראל עד סוף כל הדורות, ומה שיהיה עמהם כהיום באלף השישי ה' תשפ"ד, כל הצרות והיסורים הרבים שיעברו על בני ישראל בגוף ובנפש, ולזה פתח ואמר מאין יבוא עזרי, אחר שנשמות ישראל יפלו כל כך אל רשת הטומאה והזוהמא לרשת היצר הרע.

אמנם מיד חזר ואמר לית אנא מוכיד סברי מן בריי, וח"ו לא אסיר במחוני בהשי"ת כי הלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, וכבר בבריאת העולם ראה הקב"ה כל הגלויות שיעברו על בני ישראל, וכדרשו חז"ל במדרש (ב"ר ב, ד) הפסוק (בראשית א, ב-ג) והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום וגו', דכל הפסוק מדבר על גלויות ישראל לבין האומות, וכבר מאז הכין אורו של מלך המשיח, וכדרשו שם ויאמר אלוקים יהי אור זה אורו של מלך המשיח, ומאז ומעולם הכין הקב"ה כל מה שיארע בעולם, ולכן בכל אופן שיהיה אשים במחוני בה' אלוקים עשה שמים וארץ כי איך שלא יהיה תתקיים הבטחתו אשר והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך, בכל מצב בכל אופן ובכל זמן.

ואפשר דלזה דייקא בעת הזאת נפלה תנומה על יעקב, כי נודע (ברכות דף נ"ז ע"ב) דהשינה אחד משישים במיתה, ולהורות בא שאפי' בעומק הגלות אשר תשתפכנה אבני קודש וכו' בכל מצב לא יהיו כליה חלילה מלפני הקב"ה, אלא אדרבה ילווה אותם הקב"ה וילך עמם בגלותם. ואז הכין יעקב אבינו ע"ה את הכח לבני ישראל לעמוד איתן בגלות המר.

ולזה עתידה הגאולה להיות בזכותיה דיעקב, וע"ד מה שנא' (ישעי' ב, ה) בית יעקב לכו ונלכה, כי בדין הוא שיטול שכרו משלם, באשר הוא הלך במסירות נפש ללוות את ישראל בעומק גלותם, אף שהיה יכול לשהות ולשבת בגן עדן העליון להנות

כ) ויקרא לו א"ל אלוקי ישראל, דזהו רמז להנ"ל דשכינה אחידת ביה.

ולזה השליך הקב"ה דמות חקיקת יעקב מעל כסא הכבוד ללוות את בני ישראל בגלות המר, כי כאמור בכל מקום שגלו שכינה עמהם, והוא רומז ליעקב אבינו דאחידת ביה שהוא מלווה את בני ישראל לאורך הגלות כנ"ל מהתפארת שלמה.

ויאירו הדברים עד מאוד עפ"י דברי קדשו של רביה"ק מוהרצ"א זי"ע (בני יששכר מאמרי שבתות, מאמר ט, אות ד; וראה צמח דוד, השמטות לפר' שמות) דהנה כתיב (שמות לד, ז) פוקד עון וגו' על שלשים ועל רבעים ועושה חסד לאלפים, והפי', דהנה הצדיק ההווה בעולם הנה זכותו עומדת לבנו ולבן בנו עד אלפים דורות, ממילא בכל דור ודור מתמעט הזכות כל מה שיתרחק הדור מן הצדיק הנפטר, והנה ביעקב אבינו לא נאמרה מיתה בתורה, להורות שבכל דור ודור נקרא יעקב אבינו, דהלא תתבונן כשאדם נפטר וכו' ומניח בניו אחריו לברכה הלא מזכירין אותו בכל פעם בשם אבינו, וכשמגיע זמן הבנים להאסף לגן עדן הנה אז נפטר שם אבינו מן הזקן כי אין בעולם מי שיכנה להזקן בשם אב רק בהזכיר שמו יכנהו זקנינו, וכן בדור אחר דור.

וזהו שאמרו חז"ל (תענית דף ה' ע"ב) יעקב אבינו לא מת, רצ"ל מה שלא נאמרה מיתה בתורה אצל יעקב להורות בא, יעקב אבינו רצ"ל כינוי אבינו לא מת אצל יעקב, ויכולין אנחנו לכנותו בשם אבינו בכל דור ודור, ולא נתמעט זכותו באריכות הדורות והשתלשלותם בדור אחר דור, רק תמיד זכותו עומדת לנו בשלימות כמו בדור הראשון של הצדיק, ואף דרחמי האב על הבן הוא עד דור שלישי (ב"ר נד, ב) וא"כ לפי"ז אנחנו הדורות הבאים אחריו אם לא נהיה נקראים בניו יכלה הרחמנות חלילה, אמנם כיון דיעקב אבינו לא מת שהוא אבינו לעד ולדורי דורות ואנחנו בניו, ממילא לא כלו הרחמנות, אתוד"ק.

ומדברי קודשו נמצא דאף למ"ד (שבת דף נ"ה ע"א) תמה זכות אבות, מכל מקום זכותו של יעקב שלימא לא תמה, כי עדיין הוא חי עמנו שלא היה בו בחי' מיתה, ומקרא אני דורש מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, ונמצאו דבריהם של רביה"ק מוהרצ"א זי"ע ודברי התפארת שלמה זי"ע עולים בקנה אחד, דכיון שלא היה שייך מיתה ביעקב, על כן הוא לנו לזכות ולמשמר להיות אף אנו בבחי' חיים בגלות המר הזה,

ואין אני שומע כי כחרש וערל לב אני בלא הרגש והבנה. אכן בוודאי ה' לי לא אירא והקב"ה עמנו בתוך הגולה שרוי עמנו, והוא מרגיש ורואה כל הדברים אשר אנו צריכים להם. ועל ידי השרשת אמונה וידיעה זו יזכו להפוך הגולה לגאולה כנ"ל.

- הטומאה הפצה לעקור יסוד האמונה בחשבות הגלות -

זהו שנרמזו בתיבת ויצ"א שהוא נוטריקון וירא יעקב צורת אל"ף, היינו אותו האל"ף הטמונה ונסתרת בתיבת 'גולה' עד שכמעט ואין מרגישים ורואים באלופו של עולם באתגליא, מכל מקום מאמינים אנו בזה כי הקב"ה נמצא עמנו בגלותנו, וממילא אין אנו תמהין ושואלין 'מאין יבוא עזרי' כי הלא 'עזרי מעם ה'" כי גם בתוך הגולה נמצא עמנו כי בכל מקום שגלו ישראל גלתה שכינה עמהם, והוא עושה כסדר שמים וארץ, והוא מהווה כל ההיות, ומחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ולזה נאמר 'עושה' שמים וארץ ולא 'עשה' בלשון עבר, כי הקב"ה הוא עושה בכל רגע ורגע שמים וארץ, ובהסתלק חלילה השגחתו אפי' לרגע קט יתבטל מציאות העולם מכל וכל, וכאמור (נחמיה ט, ו) ואתה מחיה את כולם, ועל כל נשימה ונשימה תהלל י"ה (ב"ר יד, ט). וממילא לא יקשה כלל 'מאין יבוא עזרי' וח"ו לית אנא מוכיד סברי מן בריי, כאשר עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, וגם בתוך הגולה רואה אות אל"ף וממילא זוכה לגאולה כנ"ל.

ומפרשה זו יקח האדם התחזקות גדולה לעצמו אשר ה' לי לא אירא, לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי (תהלים ג, ז), ומעיקרי האמונה הוא שהבוכ"ע בשמים ממעל משגיח עלינו בכל רגע ורגע. וכוחות הטומאה והזוהמא חפצים לעקור ענין זה מבני ישראל, שלא לראות גם בתוך הגולה את האל"ף הוא אלופו של עולם. ולזה העצה הוא שיקדש האדם ויטהר עצמו ויקיים בעצמו הכתוב (במדבר טו, לט-מא) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו את כל מצוותיו וגו' אני ה' אלוקיכם, שרק על ידי ריבוי והתגברות הקדושה והטהרה יש ביד האדם להגיע להכרה זו אשר 'אני ה' אלוקיכם' העומד ונמצא עמכם ולצדכם בכל עת ובכל מצב, ולאמונה שלימה בהשי"ת אי אפשר לזכות זולת על ידי קדושה וטהרה.

מזיו השכינה, מ"מ שיתף עצמו בצער ישראל לסבול עמהם קושי השעבוד הגדלות המר הזה, וכיון שכל שנות הגלות האיר מאורו על ישראל ללוותם ולהיות עמהם בצרתם שלא יאבדו חלילה בכבוד וצער הגלות, על כן תהיה הגאולה דייקא בזכותו ותקרא על שמו.

- עצם הגאולה הוא מה ש'זה' בתוך הגולה' -

הנה מבואר בספה"ק (ראה צבי לצדיק, פר' דברים) שהגאולה העתידה תהא בהארת האלפין, דהיינו בהחזרת האל"ף אל 'גולה', ע"ד (יחזקאל א, א) ואני בתוך הגולה, ואז יהא נעשה מן גול"ה צירוף גאול"ה, יעו"ש. והאות אל"ף מורה על אלופו של עולם אחד יחיד ומיוחד הבורא ב"ה אשר ה' אחד ושמו אחד. ואפ"ל הרמז בזה דאפי' כאשר נמצאים בתוך הגולה מכל מקום אם יכניסו האל"ף היינו דביקות אמת בבורא ב"ה, ובכל פעם יחישו וירגישו כי השי"ת נמצא עמהם בכל מצב, ובכל מהותם ורגישו כי הנה ה' נצב עליו, הרי שתתהפך אצלו הגול"ה להיות לגאול"ה, באין כל נפק"מ אם בית המקדש בנוי ועומד על תילו אם לאו.

שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע מה שאמר לו זקה"ק מרודניק זי"ע ששמע מפ"ק של הרה"ק הגוטער איד מנייטטאט זי"ע בנו של הרה"ק המאור ושמש זי"ע ומגדולי תלמידי רביה"ק מלובלין זי"ע, שאצל הרבי מלובלין היו ארבע מאות אנשים כפריים (דארפס אידען) בעלי רוח הקודש. שאל אחד מהנוכחים, א"כ מדוע לא הביאו את מלך המשיח, והשיב הרה"ק: לא ידענו שזה חסר ונצרך כל כך, מרוב התגלות אור הקדושה שהיה במחיצת קדשו של הרבי, ע"כ העובדא והוא עמוק עמוק מי ימצאנו ואין לנו כל השגה בזה.

ואכן צדיקים כמותם לא הוזקקו לביאת המשיח על מנת שיהיה מצבם בגשמיות טוב יותר לבנות להם דירות פאר וכיוצ"ב, אלא כל מאוויים היה לעבוד את בוראם בדביקות אמת, וכיון שהם זכו לכך להיות להם גילוי אלוקות בחוש עין בעין אצל רבם ומאורם רביה"ק מלובלין זי"ע שוב לא הרגישו חסרון במה שמתעכב ביאת המשיח. ברם אנו שאין אנו במדרגה זו ואין אנו מרגישים ורואים כלל גילוי אלוקות, מכל מקום צריכים לדעת ולהאמין כי מלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה, ומה שאין אני רואה זה אינו רק כי אני כסומא בתוך חשכת הגלות,

- התחזקות בשמירת עיניים והתנורות מפנעי הטכנולוגיה - עיקר הנסיון קודם ביאת המשיח - הגה"ק החיד"א זלה"ה (נחל קדומים בפרשתו) כתב ברמז הפסוק 'והנה אנכי עמך וגו' ופרצת ימה וקדמה', ופרצת בגימטריא עשו ת', שהם מקור הסט"א עשיו וארבע מאות איש עמו, וכאן בישר לו השי"ת שאינו צריך לירא מחמס עשיו אחיו ומד' מאות חיילותיו, וגם לעתיד לבוא יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו ולהרסם ולכלותם, אתוד"ק יעו"ש.

והנה יראתי בפצותי ושמא יתכן לומר כי הבטחה זו שהבטיח הקב"ה ליעקב אבינו ע"ה 'והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה וזרעך', עדיין לא נתקיימה מאז ומעולם, כי גם בזמן הבית ואפי' בזמן מלכות בית דוד עדיין לא הגיעו בני ישראל אל המנוחה ואל הנחלה, ובכל עת היו זרים אשר קמו על בני ישראל ועריצים ביקשו נפשם וסכבום פרים רבים, הם אומות העולם שהיו עומדים עליהם לכלותם, ולא ישבו בהשקט ובמנוחה עד כי 'ופרצת ימה וקדמה' לכבוש כל החלקים סביבותם.

ואפשר שהבטחה זו הוא על לעתיד לבוא, שלעתיד יקויים בהם 'והנה אנכי עמך וגו' והשיבותיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר עם עשיתי את אשר דברתי לך', שזה יתקיים בגאולה העתידה שתהיה גאולת עולם. והבטיח הקב"ה בעת הזאת ליעקב אבינו ע"ה שהוא ילווה את בניו אחריו בתוך גולה גולה אחר גולה, וגם בהיותם בגלות המר לא יתייאשו מן הגאולה 'כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי' גמר התיקון ועת הקץ 'אשר דברתי לך', ואז אז ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו, ויקויים היעוד (ישעי' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם בגאולה השלימה, ואז יקויים ופרצת - עשו ת', שיוכל לכבוש ולהכניע קליפת עשיו הרשע וגונדא דיליה.

- כח עשיו הרשע משורש ר"ע עי"ן -

כתב במגלה עמוקות (פר' קרח) ברמז הפסוק (בראשית לב, ז) והנה עשו בא וארבע מאות איש עמו, שזה מרמז על פגמה של אות עי"ן הנותנת כח לשרו של עשו וגונדא דיליה, כי ר"ע עי"ן בגימטריא ת', כי כח גונדא דעשיו הוא מפני רעתה ופגמה של אות ע', ובכח זה רצה לבוא אל יעקב ולהכניעו, יעו"ש לדרכו. ולהנ"ל אפשר לבאר עוד כי הנה הנסיון

הגדול לפני ביאת משיח צדקנו הוא למנוע מבני ישראל שיהיה להם עיניים קדושות ומאירות 'הייליגע אויגן', אשר דדא ביה כולא ביה, כי הלא מי שאין נזהר על אשמורות עיניו ומביט נכוחה בכל הנקלע לנגד עיניו, כשל יכשל רח"ל, וכמו שאמרו חז"ל (פור או"ח, סי' א; וראה רש"י במדבר טו, לט) עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרים רח"ל.

אשר על כן מתגברת כח הטומאה בכל מיני המצאות חדשות המתחדשים חדשים לבקרים בעולם, על מנת להכשיל את בני ישראל בקדושת העיניים, והמה פועלים ועושים הכל על מנת שיכשל האיש הישראלי במראות אסורות, כי המה יודעים שבזה תלוי כל עתידם וקיום היעוד של ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה, וכל הגאולה תלויה בזה.

כל המלחמה הכבידה על שמירת טהרתן וקדושתן של עיני בני ישראל כל זה נובע מכח זוהמת הנחש הקדמוני אשר פיתה את אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה וחוה אשתו, עד אשר 'ותאמר האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעיניים' (בראשית ג, ו), וכל זמן שהחטא ההוא אינו מתוקן אי אפשר להתגבר על קליפת עשיו הרשע ולכלותו, כי עיקר כוחו הוא בכחי' ר"ע עי"ן כנ"ל.

על כן קודם שיתגלה אור מלכותו עלינו מנסה אותנו השי"ת בנסיון זה של 'רע עין', שבזה אפשר להתגבר על עשיו הרשע וארבע מאות איש שעמו. וקליפת עשיו וקליפת ישמעאל חד הוא, וממילא כל ההתגברות שלנו על קליפת עשיו וישמעאל הוא על ידי תיקון העיניים.

איני אומר חלילה מוסר לאחרים ח"ו, ולוואי ואתקן עצמי תחילה, אכן רואים בחוש שכל המאורעות שבאים וכל הצרות המתגברים מיום ליום כל זה הוא בנין אותנו העון שאין נוהרים בקדושת העיניים ושמירת עיניים כדבעי. ולזה העצה היעוצה הוא שיקיים האדם בעצמו 'טוב עין הוא יבורך' (משלי כב, ט) ופירשו בזה 'הוא יבורך' והיינו שמי שהוא בכחי' 'טוב עין' הריחו מביא ברכה לו ולכל עם בני ישראל, היפך מבחי' 'רע עין' המביא בכנפיו כל מיני חלאים רעים וקלקולים בעולם.

ומאחר והקליפה יודעת כי בתיקון חטא זה הרי

שנוכה לנאולה לצאת מכור גלות, על כן מתגבר על כך ביותר, ומפתה היצר הרע את האדם לעמוד ולראות כל מה שקורה בעולם, ונגרר אחר יצר הסקרנות ואינו קולט היאך שפעם אחר פעם נכשל עד שנופל ובא לשאול תחתיה ולדיוטא התחתונה ממש.

- ע"י בחי' טוב עיין' בתוה"ק יתגבר האדם על קליפת עשיו -

ועל מנת שנוכה בקרוב ממש לקיום היעוד 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו', ובכל הגוים אעשה כלה (עפ"י ירמ' ל, יא), ההכרח הוא לתקן תחילה בחי' רע עיין' אשר שורש כל הגלויות הוא מהת' של עשיו, ולהפכו ל'טוב עיין', והעצה לכך הוא על ידי עסק התורה הק'. הדבר ברור שכאשר הבטיח הקב"ה לעקב אבינו 'ופרצת ימה וקדמה וגו' כי לא אעזבך' ובישר לו שיזכה להתגבר על עשיו וגונדא דיליה, הרי שבזה בישרהו גם שישנו תיקון לפגם בבחי' רע עיין' שעולה בגימטריא ת', ושיוכל האדם להתרחק מכך הרחק כמטחוו קשת, והוא על ידי שיקיים בעצמו מאמר הכתוב (משלי כג, ה) התעיף עיניך בו, שיעסוק בתורה הק', ויאיר עיניו באור אותיות התורה הק', הרי שבזה מתקן את מה שקלקל בעיניו ומחזירן לקדושתן כבראשונה.

ויוורמו ברמו נוטריקון 'ויצ"א' וירא יעקב צורת אל"ף דרמו בזה על התורה הק', ע"ד ואאלפך חכמה (איוב לג, לג), שעל ידי חכמת התורה ניתן להתגבר על קליפת עשיו הרשע, ולזה כשיצא יעקב מבאר שבע וביקש עשיו לרדוף אחריו ולהרגו, ידע יעקב והכיר בנפשו כי אין עצה ואין תבונה לעמוד כנגדו זולת על ידי צורת אל"ף היינו ההסתכלות באאלפך חכמה להסתכל באותיות התורה הק' ולקיים בעצמו 'התעיף עיניך בו'.

ועל זה התחנן יעקב אבינו ע"ה בעת ההוא מאין יבוא עזרי ובקשתו היתה על בני ישראל בדורות האחרונים עת אשר יוכבד עול הגלות עד מאוד, ורבים יכשלו רח"ל ולא יעמדו בנסיונות, ובעוד שבאמת המה יראים טובים יתגבר עליהם יצרם הרע בכל יום תמיד ויעמיד כנגדם נסיונות קשים ומרים ויחדיר בהם טומאה וזוהמא ע"י העדר קדושת העיניים, והיאך יוכלו לעמוד כנגדו.

ואכן שוב אמר עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ ולית אנא מוכיד סברי מן בריי, כי גם אם נפל האדם

עד מאוד, מכל מקום ח"ו שיבוא לידי יאוש, כי גם אם יהיה האדם שרוי בנוקבא דתהומא רבא ממש יש בידו לעשות תשובה ולתקן הכל, וכאשר עינינו תחזינה מישרים במציאות היום דברים אשר לא היו מעולם, אנשים אשר היו שקועים בשאול תחתית ממש, והתרוממו מאשפתות עד שנעשו בעלי תשובה גמורים ממש, ואם היה בידם לעשות כן, כל שכן שכל אחד מאתנו יש בידו לעשות תשובה ולתקן כל מעלליו.

ובעת הזאת כאשר אין אנו רואים קץ וסוף לחושך הגלות, ואין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, ובוודאי אין מתפתים חלילה לומר כי אלו ואלו הם שיעורו ויסייעו, אלא אנו מאמינים בני מאמינים כי אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר (תהלים קכו, א) וכל מה שנעשה בעולם הכל הוא מאת הקב"ה, ובעת כאשר מדת הדין מתוחה עד מאוד, ודם ישראל נשפך כמים על ידי הכח שניתן ביד עשיו הוא אדום, וזהו על ידי פגם העינים כאמור, על כן יראה כל אחד לחזק עצמו בענין זה, ויקיים בעצמו (הושע ב, ט) אלכה ואשובה אל אישי הראשון, וכאמור שעיקר העצה לתקן פגם העיניים הוא על ידי לימוד ועסק התורה הק'.

ולזה אמר יעקב עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, ובווה"ק (ח"א דף קל"ד ע"א) דאיסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא, שעל ידי התורה הק' נברא תבל ומלואה, וכמו כן כל קיום העולם הוא רק על ידי התורה הק', וכנודע אמרם ז"ל (ע"ז דף ג' ע"א) דתנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלים ישראל את התורה מוטב ואם לאו וכו', ומעתה כאשר יקבל האדם על עצמו עול תורה ויתחנן בבכי ובתחנונים בבקשה לפני השי"ת פדני מרדת שחת, או אז בוודאי יהיה הקב"ה וממילא לית אנא מוכיד סברי מן בריי'.

- להתרחק מאוד מכל דבר שיש בו טומאה -

ומוטל עלינו לעורר ולמחות אודות חובת ההרחקה מכל מה שאינו בדבעי, שיש להתרחק מכך ככל האפשר, ואף אם יפתוהו לומר ראה נא דברים אשר מראיהם מראה מהור ואין בו שמץ איסור ולא יכשל במאומה, ידע כי המפתה הוא חוטא ומחטיא כי לא די שמקלקל לעצמו אלא בכך גם גורם קלקול לאחרים, כי הלא על ידי כשמראה לזולתו מראה זה אשר כביכול כשר הוא, הרי הוא

מכשילו לראות כבלי שהוא עצמו טמא ומטומא, וכלי זה מביא עמו בכנפיו רוח רע בעולם.

ועל זה כבר זעק יעקב לפני השי"ת מאין יבוא עזרי לעמוד בגודל הנסיונות כנגד הזוהמא והטומאה שתתפשט בעולם, ואכן גם על זה הורה לאחמ"כ כי כל יתייאש חלילה האדם מן התשובה, כי תשובה מועילה בכל עת ובכל אופן, ואף בדור שיתרבה בו המכשולות והנסיונות כל כך, באופן שלא היה מעולם, גם אז תועיל התשובה לכל אחד ואחד, ושערי תשובה פתוחים הם לכל דורש ומבקש, ומתקבלת היא לרצון ולרעוא לפני השי"ת כשבזכות זה יזכו לאורו של מלך המשיח.

- החינוך וההרגל לגאולה העתידה היא ע"י תיקון בחי' לראותם בלבד -

בזה יאירו ענין ימי החנוכה הממשמשים ובאים, שמצינו בו בנרותיו שאין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד, כי חנוכה הוא חינוך והרגל לגאולה העתידה (בני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות כט), והיינו שאנו מבינים עצמנו לגאולה העתידה על ידי לראותם בלבד, רצ"ל בתיקון בחי' ראייה על ידי ההסתכלות וההתבוננות רק בתורה הק' בקיום הפסוק 'עפעפך יישירו נגדיך', שעל ידי זה מתקנים בחי' רע עין' המעכבת הגאולה, ובתיקון זה הפגם נזכה לגאולה השלימה.

הגה"ק החתם סופר זי"ע כתב (חת"ס עה"ת, בפרשתן) ברמזו הפסוק 'אכן יש ה' במקום הזה', כי תיבות אלו ראשי תיבות שלהם עולים 'איב"ה', רמז לפסוק (בראשית ג, טו) ואיב"ה אשית בינך ובין האשה וגו', שכל החורבן הוא על ידי אחיזת זוהמת הנחש. ואיתא בזה"ק (זה"ה איכה דף צ"א ע"ב) כי ואיב"ה נוטריקון איכה ישבה ב'דד ה'עיר, וכנ"ל דכל החורבן הוא בגין זוהמת הנחש, יעו"ש מה שביאר בזה לדרכו בקודש.

ואפ"ל, דהנה יעקב פתר קרייה בגלות, והוא ראה כל הגלויות שעתידין בניו עם בני ישראל לגלות בהם, ולזה אמר אכן יש ה' במקום הזה ורמז בזה למה שעתידה העיר לישב בדר, ואמנם לזה הכנים תיבת הוי"ה בין התיבות להורות שגם בהסתר שבתוך ההסתר בתוככי עומק החורבן והגלות גם שם נמצא השי"ת, וממילא בכח זה כי נפלתי קמתי כי אשב בחושך ה' אור לי (מיכה ז, ח), ועל ידי תיקון

פגם הנחש שפגם ב'כי תאווה הוא לעינים', כשהתיקון הוא כאמור על ידי הארת העינים בתורה הק', על ידי כן יוכלו להתגבר על קליפת עשיו ולצלוח את הגלות החל הזה.

ולזה רמז הכתוב אכן יש הוי"ה במקום הזה, רצ"ל שגם בעת הגלות כאשר אין שמו ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק (ילקוט תהלים ט, רמז תרמג), ובעת הזאת הוא בבחי' מן המיצר קראתי י"ה (תהלים קיה, ה), ואנו מבקשים 'ענני במרחב י"ה' שיהיה שמו שלם, שיתגדל ויתקדש שמויה רבא בבחי' הגדיל הוי"ה לעשות עם אלה (שם קכו, ב), והוי"ה לי לא אירא, הרי שזה תלוי בהתגברות על פגם העינים, שזה גרם והביא הנחש בזוהמתו וקלקולו, וכשיתקנו הפגם הרי שגם בתוככי האיב"ה יש הוי"ה לזכות לתיקון השלם. כעת בגלות הרי הוא בבחי' הכתוב (איכה א, טו) עיני עיני ירדה מים, ואמנם לעתיד לבוא יהיה (ישעי' נב, ח). כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון, ואומר (ישעי' מ, ה) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, ויהיה נגלה כבוד ה' לעיני כל בשר, כי על ידי שיתקן האדם כל מעלליו ישוב בתשובה שלימה ויקדש ויטהר עיניו, או אז יוכל לזכות להבטחות אלו, וזה יהיה חינוך והרגל לגאולה העתידה.

טייערע אידישע קינדער, החכם עיניו בראשו להוסיף לעצמו גדרים וסייגים בשמירה יתירה בכל אלו העניינים, ולשוב אל השי"ת בשלימות, ועל ידי כן להחליש ולהשפיל כח עשיו הרשע, וכדאיתא מהמקובלים לכיין ב'משפיל גאים עדי ארץ' על קליפת עשיו שיפול וירד שחת (וראה זרע קודש, ליל ב' דחנוכה), וממשיכים לומר 'ומגביה שפלים עדי מרום' אין הכוונה רק למחזיק עצמו בענוה ושפלות, אלא גם לאנשים כמוני אשר המה באמת שפלים כי לב יודע מרת נפשו, וכאשר רואה הבורא ב"ה כי חפץ האדם באמת בתשובה לשוב ולהתקרב אליו, והוא מבקש ומתחנן לפניו לסיוע דלעילא, כי חפץ הוא לקבל על עצמו עול מלכות שמים שלימה, הריהו זוכה שיוגביהו הקב"ה עדי מרום.

וכמו"כ הקב"ה מוציא אסורים אשר המה כבולים ואזוקים לרשת הסמ"א שנפלו כל כך עד כי המה כאסורים באזיקים, והוא פותח ומתיר כבליהם ומוציא אסורים לקרבם אליו, כי הבא לטהר מסייעין אותו (שבת דף ק"ד ע"א).

יעזור השי"ת ונזכה לחוש אור ימי החנוכה

רוח הטומאה מן הארץ (עפ"י זכריה יג, ב) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (ישעי' יא, ט), אשר חד תלוי בחבריה שכאשר ימלא הארץ דעה את ה' אז ממיל יבוער רוח הטומאה מן הארץ, ונוכה להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הממשמשים ובאים ולהכין עצמנו לימים נעלים ורמים כל כך, ותיכף ומיד נוכה לחינוך לגאולה העתיד, בקיום היעוד והיה לך ה' לאור עולם, אור חדש על ציון תאיר ונוכה כולנו במהרה לאורו, אור השכינה הק' שיאיר ויזרח על כל העולם כולו, ויבער

יום ראשון פר' וישלח י"ג כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה נפתלי מנחם דוד נ"י בן הרה"ג ר' שמואל ראטה שליט"א דומ"צ בביהמ"ד גארליץ בב"ב, להבחור הבר מצוה שמואל נ"י בן הרה"ח ר' יצחק יהודה הרשקוביץ מפעיה"ק (ב"ר משה מלונדון, וח"ר יחזקאל עזריאל מרמורשטיין מפעיה"ק), ולהבחור הבר מצוה נתן נ"י בן הרה"ח ר' שמואל דויד לנדאו מפעיה"ק (בהג"ר משה גדליה שליט"א מפעיה"ק).
אחר התפילה נערך שמחת הברית לכן הר"ר אורי ישכר דוב ברגר מפעיה"ק (בה"ר מרדכי מפעיה"ק, וחהג"ר שמואל יגר שליט"א מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר אפרים פישל נ"י בן הרב אביגדור חיים מנדל מפעיה"ק (חתן הג"ר יחיאל בויס שליט"א רב ביהמ"ד שפע חיים בנוה הורים פעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' משה דב שנק מפעיה"ק (ב"ר צבי מפעיה"ק, וח"ר אלימלך לוי מפעיה"ק). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שני פר' וישלח י"ד כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה שמואל אהרן נ"י בן הרה"ג רבי ישראל פלדמן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בברכפלד.
בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר שמעון נ"י בן הרב בנימין שר מנהל ת"ת דרכי אבות בקרית צאנז טבריה, ע"ב העסקן הרה"ח

ר' מאיר צבי בלומנטל מנהל ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב

בשעה 8.30 נכנסו לקו"פ חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א יחד עם חתנו הרה"ג ר' יוסף הירשמן שליט"א ונכדו - בנו החתן בנש"ק יקותיאל יהודה נ"י יחד עם מחותנו הרה"ג ר' ישראל זאב פרידמן שליט"א רו"מ אהל שמחה לאיש בירושלים עיה"ק, לרגל שמחת התקשרות השידוכין ביניהם, ונביא כאן מתוכן השיחה:

גאב"ד קרית הבעש"ט: המחותן יש להם במשפחה שייכות לבית צאנז...

מרן שליט"א: ישנם הרבה בירושלים שמקורם הוא מחסידי צאנז שעלו לירושלים ובמשך השנים נתערבו בקהילות אחרות. הרבה מנהגים בבתי כנסת שונים בירושלים, מקורם מחסידי צאנז.

ידוע מה שכתב הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע במכתב, שגם לאביו מרן הדברי חיים היה חשק גדול לעלות לארץ ישראל. מרן אאדמו"ר זי"ע קיבל מכתב זה כשעלה להתגורר בארץ ישראל מר' שמואל אהרן שזורי, והחשיב זאת מאד, ואף הקריא את המכתב בעת מעמד הנחת אבן הפינה לקרית צאנז.

המחותן הרי"ז פרידמן: הנני נכדו של הגה"ח רבי משה אהרן סגל זצ"ל...

מרן שליט"א: הוא היה מגיע לכאן אל מרן אאדמו"ר זי"ע בכל שבת בראשית...

המחותן הרי"ז פרידמן: הוא היה חסיד אדוק... פעם אירע שהוא קיבל חשק גדול להגיע לשבת אחרת,

וראה ב'צילא דמהימנותא' (במדבר תשע"ב) מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל ארה"ב שליט"א בשם זקנו הרה"ק רבי ישעי' זי"ע, שלאביו מרן הדברי חיים היה תמיד מוכן פספורט שיוכל לנסוע לארץ ישראל.

² ואלו היו דברות קדשו: בימים אלה הגיש לי אחד מתנה חשובה, עד כי אומר שכל ביאתי הנה עכשיו היתה לי כדאית עבור זה, מכתב שכתב הרה"ק רבי שלום אליעזר הי"ד בנו של זקני הקדוש מצאנז זי"ע, אל אחד האנשים שעסקו בפעולות העליה לארץ ישראל לפני המלחמה, בו מבקש שיסדרו עבורו את הרשיון לעלות לארץ ישראל. דבר זה יקר לי מאד כי בעצמי שמעתי מפי צדיק זה שאמר "יודע אני שחורבן גדול בא לעולם, ויודע אני שבארץ ישראל יכולים לפעול ישועות". הלאה במכתבו כותב צדיק זה: "וגם כ"ק אאמו"ר הקדוש רשכבה"ג זלה"ה היה לו חשקות גדול ליסע לארצנו הקדושה ולא עלתה בידו". אומר את האמת שרק בכח אותה השתוקקות קדושה של אותו זקן שלא עלתה בידו, אני מתחזק ומקוה להשי"ת שכינם נוכל לעשות מעשה ויעלה בידי לבנות כאן, וגם בכח כל אותם הצדיקים חסידים ואנשי מעשה שהשתוקקו תמיד לעלות לארץ ישראל...

^א ז"ל המכתב: ב"ה ד' וחמושים עלו בני ישראל [תרצ"ט] להרב הגאון עושה צדקה בכל עת וחסיד מפורסם כש"ת מו"ה שמואל אהרן וועבער נ"י. הנה זה שנים רבות אשר חשקה נפשי לעלות ולדור בירושלים עיר קדשינו ואולם הי' לי מניעות רבות, אבל כעת עלה בדעתי חזקה לעלות לירושלים. והנה שמעתי לאמור כי כעת יש מקום עבור איזה רבנים ממדינתנו לקבל רשיון, ע"כ באתי לבקשו שאנכי אהי' מן העשרה הראשונים ע"ז הרבנית תחי' אשר כפי הנשמע כהדר"ג הוא קרוב מצדה, וגם משמש אחד לשרתינו. ואל ידחה אותי ח"ו, כי ידוע אדע כי יש בידו להיטיב ולראות הכתבים הנחוצים לזה. וגם כ"ק אאמו"ר הקדוש רשכבה"ג זלה"ה הי' לו חשקות גדול ליסע לארה"ק ולא עלתה בידו, ע"כ אנכי רוצה אי"ה ליסע ונפשי בשאלתי לבל ידחה אותי בלך ושוב רק ישלח הכתבים הנחוצים. והשי"ת יתן לו חיים ארוכים ונחת ושפע רב וישועה בכלל כל ישראל, והשי"ת בודאי יעזור שיקויים מאמר חכמז"ל בניסן עתידין להגאל ונעלה לציון ברנה עם גואלינו במהרה בימינו. ידידו הדוש"ת המצפה לישועה ולתשובתו במוקדם והשי"ת ירחם במהרה על כ"י עם הג"צ. כ"ד הק' שלום אליעזר הלבשרטאם בהרה"ק מצאנז זצלה"ה.

גאב"ד קרית הבעש"ט: הם גם נכדי הגה"צ רבי דוד שפירא זצ"ל בעל בני ציון.

המחותן הרי"ז פרידמן: חותני הרה"ג רבי עמרם דייטש שליט"א הוא בנו של הרה"ג רבי יהודה דייטש זצ"ל, חתנו של הגר"ד שפירא זצ"ל שהיה חסיד מונקאטש.

מרן שליט"א: מרן זי"ע העריכו מאד, אבל כמובן שחלק עליו בגין שיטתו בענין זמן ר"ת...
הרי"י הירשמן: זהו כבר פעם שלישית שמשתדכים עם משפחת שפירא... כי הרה"ג ר' יודל דייטש מירושלים (חתן חדב"ג הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א) וכן הרה"ג ר' משה הלברשטאם (חתן הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א) הם מצאצאיו של רבי דוד, וכעת מחותני שליט"א...
המחותן הרי"ז פרידמן: רבי דוד שפירא זצ"ל היה חתנו של הגה"צ רבי משה שמעון רוט זצ"ל אב"ד דירוא, בנו של הגה"ק בעל בית היוצר זצ"ל, שהיו חסידי צאנז בלב ונפשי.
גאב"ד קרית הבעש"ט: יש איזה עובדא שפעם היה

ותיכף נסע לקרית צאנז בערב שבת, וכשהגיע יצא אז מרן זי"ע מלובש בטלית ותפילין, וזקני נבהל כל כך, אבל מרן זי"ע קבלו בחביבות יתירה מאד ובמאור פנים...
מרן שליט"א: לא היה הרבה חסידים כמותו...
גאב"ד קרית הבעש"ט: המשפחה מיוחסת לגדולי ירושלים...
מרן שליט"א: נכדי הגאון רבי וועלוול מינצברג זצ"ל. **המחותן הרי"ז פרידמן:** אני קרוי 'זאב' על שמו.
מרן שליט"א: היה לו קרוב משפחה בקרית צאנז ירושלים, הרה"ג ר' דוד, שעסק במקוואות...
המחותן הרי"ז פרידמן: הוא היה אחיו של רבי וועלוול. נכדו של רבי וועלוול, שהיה הולך עמו תמיד למקוה, סיפר לכ"ק האדמו"ר הבית ישראל מגור זצ"ל שכאשר החליף זקנו בגדים לכבוד שבת אחר כל ימות השבוע, לא ראו שום חילוק בנקיות הבגדים בין אלו שפשט לאלו שלבש... והבית ישראל הפליא זאת עד מאד, שזהו מדרגה גדולה בקדושה. והוא היה אלמן משך שנים רבות.
מרן שליט"א: ראו כזאת גם אצל מרן אדמו"ר זי"ע.

אח"כ את השניה, וחוזר חלילה, ובכל הימים הללו לא כבסו את הכתנות [רק לכבוד שבת כבסו אותם], והגם שהיו רטובים מרוב זיעה מעבודתו הנוראה מ"מ היו הבגדים נראים כחדשים לגמרי, בלי שום שחור או רבב מהזיעה, עד שלא ניכר כלל שבן תמותה הלך עם בגדים אלה כלל, הדבר היה גם לאחר התפילות הלוהטות בימי הקיץ שעדיין לא היו מזגנים. הענין היה פלא פלאים ממש לא יאומן כי יסופר. עוד ענין פלא ראיתי, שגם כשהיו בגדיו רטובים וסחוסים מרוב זיעה מעבודת הקודש, מ"מ על פניו הק' לא נראו מעולם פלגי זיעה!.

^ה ראה בגליון בצילא דמהימנותא (במדבר תשע"א) מה שסיפר נכדו הגר"מ דייטש שליט"א: לפני אירוסיו של גיסי כ"ק אדמו"ר מגארליץ שליט"א עם אחותי שתח"י, נכנסו אבי הגה"צ רבי יהודה דייטש זצ"ל ראש ישיבת אנשי מעמד עם המחותן הרה"צ רבי ברוך הלברשטאם זצ"ל האדמו"ר מגורליץ אצל מרן זי"ע והזכירו שהכלה היא נכדה של זקינו הגה"צ רבי דוד שפירא זצ"ל בעל בני ציון, ושיבח מרן זי"ע מאוד את זקינו ר' דוד ואמר: [הגם שאני חולק ושולל מכל לאית שיטתו בענין רבינו תם] [שחידש שאין מחלוקת בין ר"ת לשיטת הגאונים] אבל תדעו לכן שהוא אדם גדול מאוד בתורה ובחסידות...

^ג מתוך מאמר לזכרו שפורסם בבטאון "צאנז": "דער שבת בראשית איד" כך היה כינויו של הרה"צ רבי משה אהרן סגל זצ"ל בחצרות קודשנו, שכן, בנוסף לריבוי הפעמים בהם פקד את מעון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ולשבתות הרבות שעלה להסתופף בצל קדשו, היתה שבת זו "שבת בראשית" - אשר עדיין שייכת היא לימים הקדושים - קבועה ומיוחדת מדי שנה בשנה לעלייתו של רבי משה אהרן לרגל, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו של רבינו זי"ע.
 וראה עוד שם: לבוש במלבושי השבת היה רבי משה אהרן מגיע לקרית צאנז ומיד משים פעמיו אל בית המדרש, כשהוא מתרפק על הספרים האהובים עליו, בהם הוא משיב נפשו ומכין עצמו לקראת שבת.
 כבר בערב שבת קודש היה רבי משה אהרן מגיע לקבל שלום מאת רבינו זי"ע, אשר שמח לקראתו מאד ומיד התחיל להשתעשע עמו בפלפול דאורייתא. פעם בהגיעו, חלש היה רבינו והמשב"ק לא הניחו להיכנס בערב שבת, כשהוא דוחה אותו לקבל שלום רק לאחר התפילה בליל שבת, והנה עוודו עומד במקום ומתעקש כי ברצונו לקבל שלום כעת כדרכו מימים ימימה, נפתחה הדלת, וירא רבינו את רבי משה אהרן וירץ לקראתו בחיבה יתירה, ועל אתר פתח עמו במשא ומתן תורני עמוק.

^ד ראה בהקדמת דרשות בית היוצר: סיפר לי אחי הרב הגאון החסיד מוה"ר משה שמעון ראטה שליט"א האבדק"ק דירוע והגליל יצ"ו, ששמע מהגאון"ק מופ"ה מוה"ר אברהם יושיע פריינד זצ"ל האבדק"ק אונטערדאם ונאסויד יצ"ו, אשר פעם אחת זכה לעמוד אחורי מרן הקדוש מסאנץ ז"ל כשאכל עם קדוש זקניי בעהמ"ח ז"ל בקערה אחת, ואח"כ נתן לו מרן ז"ל שיריים והי' רותח למאוד, כי מאכלם הי' קאשע שמחזיק חומו זמן רב ולא הי' יכול להשית עצות בנפשו, לפלטו לא רצה ששמח שזכה לקבל שיריים מיד קדשו וקדושת שיריים ע"כ בלע אותו ונכווה פיו עד שלא הי' יכול לאכול כמה שבועות עיי"ז, ואמר שאין שום שכל אנושי משיג האיך הי' המה יכלו לאכול מאכל חם כזה, כי הוא קיבל השריים מאוחר בזמן משעת אכילתם...

גם בשעת עריכת השולחן הטהור בליל שבת קודש, בעת אמירת הפלפול, לא אחת היה שרבי משה אהרן התערב והפליג בקושיות ותירוצים על דברי קדשו של רבינו זי"ע, אשר השתעשע עמו בעומקה של הסוגיא. על פי רוב יישב רבינו את כל קושיותיו על אתר בשעת הפלפול, אך לפעמים, כשתירוף הדברים דרש אריכות מיוחדת, המשיך רבינו לפלפל ורק עם סיום השולחן הטהור שב לתרץ לרבי משה אהרן את תמיהותיו. באחת מנסיעותיו של רבי משה אהרן אל רבינו זי"ע, הרהיב אחד מנכדיו לתמוה באזניו, מדוע הוא מכתת רגליו בדרכים משובשות למרחק עד לקרית צאנז שבנתניה, וכי ירושלים חסרה אדמו"רים וצדיקים?! נתן בו הסב את עיניו והפטיר לעומתו: "הויכט מיר א מבין אויף רעבע'ס".
 ועל גדולתו של רבי משה אהרן יעידו ההתבטאויות הרמות עליו שהשמיע רבינו זי"ע פעם בתוך אחד השיחים עם בנו, ובתוך הדברים אמר: "דיין טאטע איז א אמת'ער ערליכער איד" ["אביך הוא ירא שמים אמיתי"].

וראה עוד שם: סיפר לי דודי הצדיק ר' ישעי' האדמו"ר מקערעסטיר ז"ל, אשר פעם אחת היה בסאנץ בעת שהיה שם זקניי בעהמ"ח ז"ל, ונקרא זקניי ז"ל לאכול סעודת הלילה בקערה אחת עם מרן מסאנז זצוקלה"ה, והדלת הי' סגור אחריהם כמה שעות ואחר הסעודה כשיצא כ"ק זקניי ז"ל החוצה טפלו אליו החסידים ואנשי מעשה שהי' שם בעת ההוא ובקשו ממנו למסור להם מה שלמד מרובם הק' בעל דברי חיים, והשיב להם בענווה כדרכו בקודש, וז"ל למדתי ממנו גודל קדושתו דרבינו הקדוש שיכול לאכול עם עבריי בקערה אחת ואינו מזיק לו כלל [כוונתו מה שאכל עמו בקערה אחת], כי כן הי' דרכו בקודש להסתיר מדריגותיו מבני אדם, כי באמת היה עובד עבודת הקודש בכל סעודותיו בדביקות נפלא כידוע

^ה ראה בבטאון "צאנז" (תמוז תש"ע) מה שסיפר המשב"ק הרב אברהם דייטש שליט"א: אפילו בתפילה רגילה של יום חול היו בגדי כ"ק מרן זי"ע ספוגים בזיעה עד שיכלו לסוחטם כפשוטו... פלא בתוך פלא הוא, שהיו לו למרן זי"ע ב' כותנות שהחליפם יום אחר יום, דהיינו בכל יום לאחר התפילה היה צריך להחליף כותנתו מרוב הזיעה, והיו תולים הכתונת לייבשה, והלביש אז את הכתונת השניה, ולמחרתו הלביש שוב את הראשונה, ויום

שהצדיק נסתלק מן העולם זה מכבר, וברוב צערו ושיחו הודיעו לו אנשי המקום כי יש לו אח והוא גר בשינאווא, ולכן הגיע לשינאווא.

כשסיים לספר את סיפורו בפני הרה"ק משינאווא, נתחוורו פניו ופתח ואמר בהתפעלות, אמנם ידעתי והכרתי בקדושתו של אחי, אבל עד כדי כך, להטריח עצמו לעשות טובה לאיש שאינו מכירו, זה ממש כמסופר על הבעש"ט הקדוש.

עכ"פ רואים שהצדיקים יש להם אחריות על הכלל כולו, ובוודאי שעל אלו המקושרים אליהם. צדיקים המה אחראים על כל העולם, בבחינה שאמרו חז"ל (מועד קטן ו, א) 'צורבא מרבנן דאיכא במתא כל מילי דמתא עליה רמיא'.

המחותן הרי"ז פרידמן: מסופר על הגאון בעל בית היוצר זצ"ל שהגיע פעם לאמירת סליחות בערב ראש השנה אצל מרן הדברי חיים, ואחר כך היה מהורהר לעצמו, ואמר לו מרן הדברי חיים, נו... כלומר מה אתה חושב, והשיב: אמרנו כעת בסליחות "שור כי אבדו חסידינו ומפגיע אין בעדנו", ואיך אפשר לומר כן כשיש לנו את הרב... ומרן הדברי חיים הנהן כמסכים עמו...

מרן שליט"א: זה דבר נורא שתיקנו לומר זאת עוד בזמן הקדמונים והראשונים... ומסתמא תיקנו זאת לדור שלנו...

גאב"ד קרית הבעש"ט: ראיתי בשם הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע, שלפעמים הצדיקים יודעים על איזה ישועה שהאדם זקוק לו, אבל אין להם רשות לומר... אולי לכן אמר מרן הדברי חיים רק נו נו...

מרן שליט"א: שלא רצה לגלות במפורש...

המחותן הרי"ז פרידמן: בבחינת בכל ביתי נאמן הוא.

גאב"ד קרית הבעש"ט: ישנו עובדא מהרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, שנכנס פעם להיפרד מרבו הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, והוא נפרד ממנו לשלום, אך כשיצא משם אמר המגיד לכמה מתלמידיו שישתדלו בכל יכולתם לעכב ביד רבי אהרן שלא יסע לביתו, וכן עשו, שניסו למנוע בעדו, אבל הוא עמד על כך שרצונו לנסוע, עד שבלית ברירה אמרו לו שרבים צוה עליהם לנסות למנוע ממנו לנסוע.

רבי אהרן השתומם מאד ונכנס שוב אל המגיד לקבל ברכת פרידה, והמגיד נפרד ממנו בחמימות כאילו לא היה, אך שוב שלח את התלמידים לעכב בעדו, וכך היה כמה פעמים, עד שבסופו של דבר נסע רבי אהרן לביתו, ואולם לאחר כמה ימים נסתלק מן העולם.

הבינו התלמידים שרבים ראה ברוח קדשו מה שיקרה ולכן רצה למנוע בעדו, ותמהו מאד למה לא אמר לו במפורש שלא ליסע, ושאלו את פי המגיד, והוא השיב להם, שמצינו אצל משה רבינו "בכל ביתי נאמן הוא", ולכאורה מה שייך נאמנות למעלה, אלא הכוונה שלא

הגאון רבי משה שמעון על חג השבועות בצאנז, ובאמצע החג ניגש אליו מרן הדברי חיים ואמר לו נו נו... והוא לא הבין, ואמרו לו שהרב רוצה שיזכיר לו איזה שם, והזכיר את שם אביו, והראה מרן הדברי חיים שלא עליו כוונתו, והזכיר את אמו, ושוב הראה שאין כוונתו עליה, עד שבלית ברירה הזכיר את שם זוגתו 'מרים חנה בת פיגא פעסל', ואז בירך מרן הדברי חיים ברפואה שלימה... וכמובן שהוא נבהל מאד, כי השאיר בביתו את זוגתו בקו הבריאות, והיתה אשה צעירה. ואולם אחר כך נודע לו שבאותו זמן היתה שרויה בחולשה גדולה...

המחותן הרי"ז פרידמן: היא נשארה לבד בבית עם הילדים, ובאמצע החג הרגישה חולשה גדולה עד מאד, עד שסברה שכבר הגיע זמנה, ולא היה אז אדם בבית שיעזור לה, והחלה לומר לעצמה, שהרבי בוודאי צריך לידע מה שקורה בבתי החסידים וצריך לדאוג לשלומם... ותיכף אחר כך התחילה להרגיש הטבה במצבה. וזה אירע כאשר מרן הדברי חיים ניגש אל בעלה רבי משה שמעון בצאנז...

גאב"ד קרית הבעש"ט: מרן הדברי חיים הרגיש זאת במקומו...

מרן שליט"א: ישנם הרבה עובדות מצדיקים בכגון דא... מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר ששמע מתלמיד חכם אחד שהיה בשינאווא כאשר הגיע לשם איזה דייטש, וסיפר להרה"ק משינאווא זי"ע מעשה שהיה אתו, שהוא היה צריך לעמוד בפני משפט גדול וקשה, וכל הונו ורכושו היה תלוי ועומד על כף מאזני הכרעת השופטים, ולשם כך שכר עורך דין גדול ומפורסם, והלה סידר לו את טענותיו. באחד הלילות חלם שבא אליו יהודי לבוש בבעקיטשע לבנה ואומר לו, אני הוא הרב מקשאנוב, בנו של הרב מצאנז, באתי להודיעך כי העורך דין הלזה מכניס אותך לסכנה, ואני חסתי אליך ובאתי להגיד לך שאל תאבה לו ואל תשמע לעצותיו, אלא תטעון כך וכך.

ויהי בבוקר ותפעם רוחו ולא ידע אם החלום חלום אמת הוא או שזהו בכלל דברי חלומות אשר לא מעלין ולא מורידין, וכיון שמימיו לא שמע על עיירות הללו הלך תחילה לחפשם במפות, וכשמצא ונתאמת לו מציאותם, הלך לברר מפי אנשי יוצאי מדינת גאליציא האם ידוע להם על רבנים כאלו, ומשנתברר לו שהפרטים נכונים החליט שזהו חלום אמת, וכשעמד למשפט פתח וטען כאשר לימד אותו בחלום, ויצא זכאי בדינו. ולאחר מכן נתברר לו שהעורך דין נתכוון להפילו בפח יוקשים בהיותו משוחד בדמים מרובים על ידי יריביו, ויהי לנס.

אחר מספר ימים ארז את חפציו ונסע לקשאנוב להודות לאיש מטיבו, אולם משהגיע לשם נודע לו

נוסע כ' זקני בעהמ"ח זצ"ל להשתטח על קברו ביומא דהלולא אף שהי' סמוך לפסח מלאחריו לא חש על הטירחא ושאר עיכובים ולפעמים גם באמצע שנה באם הי' לו ענין נסע ג"כ להתפלל על קברו כי הי' מחזיקו לרבו אשר למד ממנו מדותיו...

ובפרט כעת שנהנה מסעודתו של אותו צדיק איש אלקי בעל דברי חיים זי"ע בודאי היה רעיונותיו קשורים ודבוקים בה' בחינת ויחזו את אלקים ויאכלו וישתו... ואפי' לאחר הסתלקות של מרן בעל דברי חיים זצוקלה"ה הי'

ואמר **המחותן הרי"ז פרידמן**: אני זוכה להיות תמיד השליח מצוה לשמח את רבי יעקב מאיר כשאני אומר לו שמרן שליט"א נהנה מהספרים... אי אפשר לתאר את השמחה שיש לו מזה...
 ושתו לחיים ואיחל מרן שליט"א מברכות קדשו לכבוד השמחה, ונפרדו לשלום.

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שלישי פר' וישלח ט"ו כסלו

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר שלמה ישראלי מקרית צאנז טבריה (ב"ר הלל מנחם מפעיה"ק, וח"ר מאיר אברהם שנק מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן יוסף נחמיה נ"י בן הרה"ח ר' שלום יעקב בריל מב"ב (ב"ר אליעזר מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' שלמה מאיר גרוסברגר מפעיה"ק (ב"ר גבריאל מפעיה"ק). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום רביעי פר' וישלח ט"ז כסלו

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר שמואל וויינברגר מפעיה"ק (ב"ר משה מאיר מב"ב, וח"ר בר יוחאי שמעון מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר ישראל נ"י בן הרה"ח ר' שלמה בעלז מפעיה"ק (ב"ר דוב בעריש מפעיה"ק, וח"ר משה הרשקוביץ מלונדון), ע"ב הרה"ח ר' דוד יוסף הרשקוביץ מלונדון (ב"ר משה מלונדון). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום חמישי פר' וישלח ט"ז כסלו

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר יקותיאל הרשקוביץ מחיפה (ב"ר אהרן מרחובות, וחה"ר בן ציון וינגרטן מפעיה"ק).

גילה סודות שראה למעלה, ולכן אף הוא לא היה יכול לגלות במפורש לתלמידו את מה שרואה עליו.

המחותן הרי"ז פרידמן: זקני רבי משה אהרן סגל, הוריו היו במקור מהעיר קאליש והיו חסידי פרימישלאן. פעם היה זקנו רבי ישראל בפרימישלאן, והרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע קרא לו עליה לתורה, ובמי שברך אמר, בעבור שר' ישראל יעלה לארץ ישראל... והיה לפלא בעיניו כי לא היה אצלו כלל במחשבה לנסוע לשם מחמת העדר פרנסה וכו'. ולאחר השבת נכנס אל רבי מאיר'ל ואמר שאין ביכולתו לנסוע בגלל העדר פרנסה, ורבי מאיר'ל נתן טילו"פ ואמר לו שמזה יהיה לו שפע... וכן הוה, שעלה אז לארץ ישראל.

כאשר זקני הגה"ק רבי עקיבא יוסף שלזינגר זצ"ל רצה לעלות לארץ ישראל, היו הרבה שניסו לעכב בעדו, וחותרו הגה"ק רבי הלל מקאלאמי זי"ע אמר לו שישע לשאול צדיק הדור מרן הדברי חיים, ונסע לשם על שבת ולא שאל מאומה, ובעת זמירות שבת כשאמר מרן הדברי חיים "הן הכשר חבת קדש גורלו" ניגש אל רבי עקיבא יוסף והכהו קלות עם אצבעו במצחו, ומזה הבין רבי עקיבא יוסף שהוא צריך לנסוע לארץ ישראל, ותיכף במוצאי שבת קם ונסע, אף בלי להיפרד ממרן הדברי חיים...

מרן שליט"א: רבי יוסף חיים זוננפלד היה בבחורותו אצל מרן הדברי חיים, כשרצו לקחתו לצבא, ומרן הדברי חיים התבטא עליו שהוא יהיה גנרל בארץ ישראל... ואז לא הבינו כוונתו.

המחותן הרי"ז פרידמן: זקני הגה"צ רבי שמעון דייטש זצ"ל היה תלמיד של החת"ס, ופעם ראה אדם מישראל מחלל שבת רח"ל, וברוב סערת רוחו סטר לו, ואמר לו רבו החתם סופר שקנאות כזו שייך לארץ ישראל... ואכן הוא עלה לארץ ישראל.

המחותן הגיש ספר חדש ששלח למרן שליט"א כקש"ת הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, והביע מרן שליט"א את קורת רוחו.

שרוצים לקחת אותו לצבא. נענה מרן הדברי חיים: אותך חפצים למנות גנרל בצבא, תהיו גנרל בארץ ישראל... והושיט לו את ידו לשלום ואמר לו כי למחרת יתיצב בלשכת הצבא שבעיר מסויימת, וכשיגיע לביתו יחבוש את רגלו בתחבושת. רבי יוסף חיים יצא לדרכו חזרה וכאב לו שלא הבין כלום מדבריו של מרן הדברי חיים. בדרך הרגיש כאבים עזים ברגליו שהסכו לו יסורים נוראים, והוא ניסה לחכך בידו, אבל רגליו התנפחו עוד יותר. במצב כזה נכנס לבדיקה אצל שלטונות הצבא, והרופאים שחררוהו על אתר בצוותם עליו למהר ולשוב לביתו כי סכנה נשקפת לחייו. בהגיעו הביתה הניח רבי יוסף חיים תחבושת על רגלו כציווי של מרן הדברי חיים, ועד מהרה שב לבריאותו והמכה שברגלו נעלמה כלעומת שבאה... ואחר כך כשעלה לכהן כרבה של ירושלים כבר הבין את כוונתו של מרן הדברי חיים בשלימות... כך שמעתי מ'ר שמעון ברגמן ששמע זאת מפיו של רבי יוסף חיים בעצמו.

¹ ראה מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מטשאקאווא זצ"ל למרן שליט"א (בצילא דמהימנותא, וירא תשע"ה): שמעתי מיהודי בשם ר' שמעון ברגמן ז"ל, ששימש כשו"ב אצל הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל רבה של ירושלים, ששמע מרבי יוסף חיים בעצמו, שבבחורותו למד אצל בעל הכתב סופר זצ"ל, והגיע זמנו להתייצב לצבא, ורבו הכתב סופר אמר לו שישע לצאנז לבקש ברכה ממרן הדברי חיים. הוא נסע לשם עם כמה בחורים, והגיעו בשעות המאוחרות של היום, ואמרו שרוצים להיכנס, ואמרו להם שעדיין לא התפללו שחרית... ואחד הבחורים, ממשפחת פופנהיים, שהיה יעקע, אמר שאינו יכול להישאר שם, אבל רבי יוסף חיים נשאר, ולאחר זמן יצא מרן הדברי חיים מחדרו ובירך ברכת אשר יצר, ואמר רבי יוסף חיים שכאשר שמע את ברכת אשר יצר של מרן הדברי חיים כבר לא היה לו שום קושיא... לאחר התפילה נכנס רבי יוסף חיים אל מרן הדברי חיים ואמר

לא מדליקים לפני שמאירים!

אלפי אנ"ש מקבלים על עצמם להאיר לבבות אחינו ובשרינו בימי החנוכה

קריאת הרבנים הגאונים שליט"א למען 'צדקת הנרות' במטבע של אש
ע"ס לכה"פ 250 ש"ח | 13 משפחות השרויות באפילה, עם עשרות נפשות
הומות, מחכות שנאיר להם את הבית ואת הלב | להדליק נ"ר חנוכה

חנוכה, אור.

שני מילים שכ"כ מתחברים יחדיו, כ"כ משלימים זה את זה. אין משהו שמסמל את החג הקדוש העומד לפתחנו, יותר מהאור.

אצל 13 משפחות מאחינו ובשרינו, המילים הללו רחוקים האחד מהשני - שנות אור. יו"ט חנוכה בפתח, והם שרויים בחושך. ערפל של קושי ומכאוב, דוק של עצב מכסה את חייהם, הם מתמודדים עם אפלה סמיכה אשר מעיבה על תפקודם היום יומי, על החיים שהפכו למסכת יסורים.

לא. לא תקראו פה מילה, ולו ברמיזה אודותיהם, או על הקשיים העצומים עמם מתמודדים ברגעים אלו 13 מאחינו ובשרינו.

כן. זה יכול להיות הוא. גם הוא. השכן, אולי האח או החברותא. בחוץ הוא מנסה לחייך. על פניו תראו מאמץ עילאי לשדר 'עסקים כרגיל'. אבל בבית פנימה, עמוק בתוך הלב - החושך שולט!

וזה לא רק הוא וההוא. 13 משפחות כאלו. יחדיו הם מונים למעלה מ-70 נפשות.

נסו לדמיין את עצמכם בסלון הבית בליל שישי הבא, מוקפים בבני המשפחה, והבית חשוך! הכל מסביב ענן וערפל, נסו להדליק ככה נרות חנוכה! נסו לשיר כך 'יוונים' ולפצוח בריקוד עם הילדים. שלא תתנסו.

70 נפשות כאלו, 13 משפחות מאחינו ובשרינו, זועקים: הבו לנו אור. האירו נא לנו את הלב. הציתו בקרבנו אש של חיות ותקווה.

ואנחנו, כולנו, כל בני קהלא קדישא - נתייצב. לא נשאיר אותם לרגע לבד. נאמר להם בפה מלא. תם עידן

החושך, הגיע עת אור. יחד, נאיר להם את הבית ואת הלב. כי את זאת החלטנו כבר כולנו פה אחד: השנה, לא מדליקים נרות חנוכה, טרם העלינו את האור בבתי אחינו ובשרינו!

כי איככה נוכל לגשת להדלקת הנרות יחד עם בני המשפחה, כאשר בבית הסמוך, בלב לידינו, יושב לו אח עצוב, בבית חשוך?

כולנו כאחד, נתייצב לקריאת הרבנים הגאונים שליט"א די בכל אתר ואתר, להדליק נ"ר חנוכה בתרומת קודש של לכה"פ 250 ש"ח למען הצלת 13 משפחות מאחינו ובשרינו שזקוקים נואשות למעט אור וחיות, אחר שנקלעו לתסבוכת עצומה של קושי ומכאוב.

ובהגיע ימי האורה, כל אחד מאינו ינסה בסגנונו להעלות את האור. ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, שלהבת אור של חיות וקדושה לכל השנה - אבל את אחינו ובשרינו, לא נשכה.

נזכור את דברות קדשם של מאורי הדורות אודות נתינת צדקה בימים אלו לעניים, כמובא בספה"ק קדושת לוי, קדושה חמישית: "לכן צריכין בחנוכה ליתן צדקה הרבה", וכמובא בספה"ק יסוד ושורש העבודה: "יתבונן בגודל מעלה של התיקון בנתינת צדקה בימים אלו". ויה"ר שבשכר זאת, נזכה כולנו לשאוב מלא חפניים אורה, שפע חיים וברכאן טבין וכל מילי דמיטב מאלו ימי האורה הקדושים והנשגבים.

בכל בתי מדרשינו וקהילותינו הק' בכל אתר ואתר, יפנו גבאי הצדקה של 'עזר לקהל' אל כלל אנשי שלומנו, אשר יפתחו ליבם כאולם רחב ידיים ויוזילו מכיסם מטבע של אש למען הדלקת נ"ר של חנוכה בשמחה ובטוב לבב בבתי אחינו ובשרינו מבלי יוצא מן הכלל.

מענה אנושי מחוגבר לקליטת נדבות הלב לפני
הדלקת נרות חנוכה כמובא בספה"ק בטל: 1-700-720-750

בַּחצוֹת קְדָשִׁינוּ

מאמר מחדב"נ כ"ק האדמו"ר מצאנו זוועה לזצוק"ל בפרשת השבוע.

בעידן רעוא דרעוין השמיע הגה"צ אב"ד שליט"א מדברותיו בענין עבודת האיש הישראלי החשובה והרצויה לפני המקום ב"ה, באשר רחמנא ליבא בעי, וכל פעולה קטנה וכל דבר המקרב את האדם אל בוראו כל אחד לפי דרגתו עולה לרעוא לפניו ית"ש.

אחר תפילת ערבית והבדלה התיישבו האברכים עם בניהם ללימוד 'אבות ובנים' כמדי שבוע.

מעמד חנוכת הבית וסיום סדר נשים

כשעתיים אחר צאת השבת התכנסו שוב קהל אנ"ש יחד עם עוד רבים משאר הערים בארה"ב, שהגיעו לשוב בשמחת התורה, והשמחה המשולשת בקהלתנו הק', מעמד חנוכת הבית, מעמד לחיים לרגל שמחת התקשרות השידוכין לנכדת כ"ק מרן שליט"א הכלה תחי' בת בנו הגה"צ אב"ד שליט"א, ומעמד סיום סדר נשים שנלמדה ע"י קהל אנ"ש במסגרת לימוד הדף היומי, ואף נבחנו ע"כ ע"י ארגון 'תורתם משתמרת'.

יו"ר המעמד הר"ר זלמן לייב אייזנברגר הי"ו מיוניאן ניו ג'רזי פתח את המעמד בברכת ברוכים הבאים לכל המתאספים, ובראשם דייני קהלותינו הק' הג"ר שלמה לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבארא פארק, הג"ר ישכר העסקל שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' ביוניאן סיטי, והג"ר שלמה ניימאן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בליקווד. אח"כ כיבד את הרה"ח ר' יצחק אלטמן הי"ו לערוך את סיום מסכת קידושין וסיום סדר נשים.

אחר עריכת הסיום, פצחו כל הקהל בריקוד של שמחה לכבוד נותן התורה ולכבוד התורה ולומדיה. בהמשך נשא ר' יצחק הי"ו מדבריו, כשהביע מרחשי לבו אחר השבת המרוממת שזכו לחוות בראשות הגה"צ אב"ד שליט"א. כן הודה בדבריו לעסקנים אשר עמדו בראש מלאכת הבנין לחידוש פני בית מדרשנו ברוב פאר והדר.

בהמשך נשא דברים גבאי בית המדרש הרה"ח ר' רפאל אהרן קורץ הי"ו יו"ר ועד הרפואה דקהלתנו הק', כשבדבריו פרס את התוכניות העתידות בעז"ה לפיתוח כל צרכי קהלתנו הק'. ולאחמ"כ קרא לכל אלו אשר נדבו סכומים הגונים לטובת חידוש בית המדרש, לקבל תשורת הוקרה מידי הגה"צ אב"ד שליט"א.

את המשא המרכזי נשא הגה"צ אב"ד שליט"א, כשבדבריו פתח בשבח הקהילה וכח האחדות הניכרת בין כל אחד ואחד מבני הקהילה הי"ו, כשרק בכח האחדות זכו לבוא הלום. לאחמ"כ הרחיב הדיבור אודות הדרכים להתחזק תמיד באמונה גם בשעות קשות וכששומעים אסונות וצרות רבות ורעות

קהלתנו הק' בויליאמסבורג חגגה קדושה ושמחה משולשת בראשות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א

במסגרת ביקורו המרומם של הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א בקרב הקהילות בבארא פארק מאנסי וויליאמסבורג וליקווד, ציינו אנשי שלומינו דרי העיר וויליאמסבורג ימים מרוממים, ובתוכם שבת קודש נפשי חולת אהבתך, שבת התאחדות של כל בני קהלתנו הק' בראשות ובהשתתפות המרא דאתרא שליט"א בשב"ק פר' תולדות העעל"ט.

ביום שישי עם הגיעו של המרא דאתרא אב"ד שליט"א לחון את פני העיר, נתאספו בני קהלתנו הק' בבית מדרשנו לסעודת לחיים ומעמד קבלת פנים זעירא, כשבמהלכה נשא דברים קצרים הרה"ח ר' משה יחזקאל פרידמן הי"ו, ולאחמ"כ השמיע המרא דאתרא שליט"א דברי הכנה לשבת קודש.

תפילות השבת עברו ברוב התעוררות והתרוממות הרוח, בהשתתפות כלל אנ"ש בעיר. ובעליות התכבדו אלו אשר הוזילו זהב מכספם להוצאות השבת והמעמדים.

בליל שב"ק אחר התפילה נקראו כל אנ"ש ע"י הרה"ח ר' משה יחזקאל פרידמן הי"ו מראשי קהלתנו הק' לסעוד את סעודת השבת בצוותא חדא שהוגש בהרחבה גדולה בהיכל בית המדרש המחודש בעיר.

את הסעודה כולה הנחה בטוב טעם ודעת הרה"ח ר' משה יחזקאל הי"ו. בדבריו כיבד את הרה"ח יצחק אלטמן הי"ו הרב יחיאל מיכל אונסדורפר הי"ו והרב יוסף אייזנברגר הי"ו לשאת דברים לכבוד השבת והקהל, בפרפראות נאות בענייני הפרשה, ובדבריהם הביעו את גודל התועלת שיש לכל אחד ואחד משבת קודש זו, כאשר נכחו הכל לראות בשנים שעברו, כשכעת כבר זו הפעם השלישית ובתלת הוי חזקה.

עם תום סעודת השבת המשיכו יחד ב'באטע' ושבת אחים גם יחד, כשכל הקהל מזמרים ניגונים לכבוד שב"ק, והמרא דאתרא הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א הרחיב הדיבור בענין שיום השבת קודש הוא העת שכל אחד ואחד מישראל יכול לזכות לחוש קרבת אלוקים, והרחיב בזה הדיבור במשנת רבוה"ק.

בהמשך הלך הגה"צ אב"ד שליט"א להשתתף בעריכת שוה"ט של כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א ששהה בעיר לרגל השמחה במעונו, כשכ"ק האדמו"ר מויזניץ קיבלו ביותרת הכבוד, כיבדו בזמר, ולאחמ"כ ליווהו החוצה.

את סעודת עתיקא קדישא סעד הגה"צ אב"ד שליט"א בבית הרה"ח ר' שלמה נחמי' לאנדא הי"ו, כשבמהלך הסעודה נשאו דברי תורה וברכה הגה"צ אב"ד שליט"א, הרה"ח ר' משה יחזקאל פרידמן הי"ו, וכן הרה"ח ר' שלמה נחמי' לאנדא הי"ו, שהזכיר בדבריו

לשער למען לא יחסר המזג וכדי שיוכל לחלק המלגות במועדן, ועם כל זה ההוצאות יתרות על השבח והדרא קושיא לדוכתיה כסף מנלן.

"ועל של עתה באנו, כאשר בימי החנוכה, הוא בא ומסובב בין אנ"ש הבאים לשהות בצל הקודש, הלא כבר נודע בשערים מפי ספרים וסופרים מה שכותב המג"א (סי' תר"ע) שנוהגים לסבב בחנוכה על הפתחים, ומציין לטעם בזה בס' חנוכת הבית, והמשנ"ב (שם סעי' א) ציין לפמ"ג, ובפמ"ג א"א מבאר שם שהתרשלו בג' עמודי עולם ועל כן מחוייבים אנו לחזק בימי החנוכה ג' עמודי עולם, תורה עבודה וגמ"ח.

"ברור ומוסכם שכאשר נותנים בחנוכה בשביל התורה, יש בזה התיקון הגדול הנ"ל, כיוון שיש בזה גם עניין של תורה, גם עניין של עבודת ה' – הלא המה תלמידי החכמים, שבט לוי שבימינו, העומדים לשרת בקודש בבתי מדרשות ולעבוד את בוראם, וכמובן גם עניין של גמילות חסדים, לתמוך בהם ובבני ביתם. ועל כן נכפלה בקשתנו מכל אנ"ש בקריאה של חיבה לתמוך בכל לבם ולהשתתף במגבית זו ביד רחבה ובנפש חפצה".

בני בינה ימי שמונה: במרכז המגבית, נערכת ההגרלה המסורתית על שמונה כדי השמן בהם יוצק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את השמן אל ביזכי המנורה מידי לילה מלילות החנוכה, כאשר הזוכים בהגרלות השנה יזכו להצטרף אל 110 מאנ"ש בכל רחבי העולם שזוכים להחזיק בביתם חפץ קדוש זה מהצדיק כידוע גודל העניין, וכאשר אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (בדינר ל'מרכז התורה' כ"ה אדר תשס"ה): "וזוהו טעם לסגולת ומעלת חפצי צדיקים, אשר ידועים עובדות לאין שיעור, שעל ידם פעלו ישועות ומופתים, כי כאמור בכליו של הצדיק ישנו ניצוצי-קדושה מעין כוחו שלו ממש".

ומנותר קנקנים: כמו בשנים האחרונות, כל תורם – זוכה! כל מי שרוכש כרטיס הגרלה זכאי לקבל במתנה צלוחית של שמן טהור משיירי שמן הקודש של נרות החנוכה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. חז"ל אומרים: כל הרגיל בנר הווין ליה בנים תלמידי חכמים. שמן הוא סגולה לבנים טובים. החזקת שמן קודש זה בבית, שמן שניתן לאות הוקרה לכל התומכים בעמלי התורה, אין ספק כי מדובר בחפץ קדוש סגולי, שיהיה ניצב בבית כעד שמשפחה זו רגילים בנר' והאירו את עולם התורה, ובזכות זה יזכו כל התורמים בגוטע לעכטיגע קינדער, בדורות ישרים מבורכים.

ההשתתפות בהגרלה, היא על ידי נתינת חנוכה-געלט בסך 120 ₪ בלבד. \$36 בחו"ל. התרומה - תורמים 120 ₪, לימוד יום לאברך. ההקדשה - מקדישים את התרומה לאברך שהתורם בוחר באמצעות מילוי בפנקס ההתרומה. השי - התורם מקבל צלוחית של שיירי שמן הקודש מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

המתרגשות ובאות לעולם. את דבריו סיים בברכות בפני כל המשתתפים והזמינם לשוב משובש בשמחת הנישואין בעז"ה במועדו.

בסיום דבריו שוב קמו הכל לריקוד של שמחה ברוב עוז ותעצומות בשבח והודיה להשי"ת על שזכו להגיע עד הלום. ובהמשך העלה הרה"ח ר' יצחק אלטמן הי"ו סיפורים ועובדות קודש לכבוד מלוה מלכה.

בברכהמ"ז על הכוס כובד הרה"ח ר' יהושע שווארץ הי"ו. קהל אנ"ש הודו ושבחו לעסקנים המסורים אשר השקיעו לילות וימים למען הצלחת השבת והמעמדים, ה"ה הר"ר שלום אלי' פעלבערבוים הי"ו הר"ר יחזקאל אלטמן הי"ו, והעומד על גבם הרה"ח ר' חיים שלמה פרידמן הי"ו יו"ר ועד הפועל דקהלתנו הק' תשוח"ח להם.

בסיום המעמדים ניגש הגה"צ אב"ד שליט"א למשרדי ארגון 'מחותנים' שהוקם בשנה האחרונה לסיוע ביד אנ"ש העומדים בפרק נישואי הצאצאים, שם קיבל סקירה מאת העסקן הר"ר בערל זילבער הי"ו העומד בראש הארגון, והאיך שבזמן קצר מאז היווסדו כבר חולק ע"י הארגון למעלה ממאה אלף דולר, ועוד ידם נטויה כהנה וכהנה.

קריאה מיוחדת של הרבנים גאוני התורה ראשי הכוללים והדיינים שליט"א תורה אגונא מגני ואצולא מצלי: מיט'ן גאנץ פאר מרכז התורה: משתתפים במגבית החנוכה ונכנסים להגרלה על 8 כדי הקודש

ברשת כוללי האברכים "מרכז התורה" קרית צאנז, נערכת בימים אלו המגבית השנתית של החנוכה, במטרה להאיר את אימפריית התורה של חצר קדשנו, בה לומדים למעלה מ-400 אברכים יגיעי תורה ובעלי הוראה ב-13 כוללים, בכל מקצועות הש"ס ההוראה וההלכה.

על ידי כהנין הקדושים: השנה, יוצאת קריאה מרגשת ומיוחדת מהרבנים גאוני התורה, ראשי הכוללים שליט"א, והדיינים ומורי הצדק שקובעים לימודם במרכז התורה, ליטול חלק בעניין נשגב זה. הם כותבים בין השאר: "באנו בזאת בקריאה של חיבה להמוני אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר הי"ו, להטות שכם ולפתוח כיס-לב, למענם של מאות האברכים המופלגים, עמלי התורה של רשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז נתניה בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, הלומדים תורה בטהרה מתוך הדחק. "הנה מן המותר לציין העול העצום המונח על כתפי המנהל החשוב של "מרכז התורה", הרב יודל שפירא הי"ו, כאשר בשליחות הקודש הוא נושא את משא-הקודש על כתפו, לגייס בכל חודש הון עתק ובלתי נתפש, כדי למלא אסמיהם של ת"ח ברכה למען יוכלו לשקוד על התורה. הוא מכתת רגליו בגולה במשך שבועות וחדשים בעמל ובטורח שאין לתאר ואין

ובאים, ועוד עניינים הנוגעים לכל 'חסידישע בחור' באשר הוא.

בצפרא דשבתא כדאתמול הכינו הבחורים עצמם לתפילה בהכנה דרבה בלימוד התורה הק' ברציפות ובמתיקות, כשלאחריה נעמדו להתפלל במתיקות ובהתרוממות. ואף הסעודות שלאחר מכן סעודתא עתיקא קדישא ורעוא דרעוין עברו בהתרוממות הרוח. סעודתא דדוד מלכא משיחא סעדו בצוותא חדא בבנין בית מדרשנו בחיפה שם גם סיכמו את כל העניינים שנידונו במהלך השבת ועשו כלים לקבלות שקיבלו עליהם למען יעמדו ימים רבים.

בני החבורה שיגרו ברכות תודה לכל אלו אשר עמדו לימינם למען הצלחת השבת, כמו גם להנהלת המוסדות הק' הרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק שליט"א הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו והר"ר חיים שלמה לוי הי"ו, העומדים לימין בני החבורה בכל עת ועונה ובפרט כעת לקראת השבת. ברכה מיוחדת נקשרה לראש החבורה הרי"י מילר שליט"א העומד בראש החבורה במסירות, ואף הגיע לשהות עמהם בשבת ולהשמיע מנועם אמרותיו, מן השמים יברכוהו ותהא משכורתו שלימה מן השמים.

מבחן הראשון במסגרת החדשה

'שלימות הש"ס במשניות' כוללי הש"ס

בהתרגשות רבה נערך השבוע ביום שלישי ט"ו לחודש בסייעתא דשמיא המבחן הראשון במסגרת החדשה 'שלימות הש"ס במשניות'. מסגרת לימוד משניות עם הראשונים בסדרי זרעים וטהרות.

בפקודת הקודש הורה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א על הקמת מסגרת מיוחדת של הוספת לימוד משניות עם הראשונים בסדרי זרעים וטהרות, במסכתות שאין עליהם תלמוד בבלי, בלימוד מעמיק עם הראשונים, דבר שיביא את עמלי התורה לשלימות בכל הש"ס. כחלק מהאמונה השלימה בצפיה לביאת משיח צדקינו בב"א, אמר מרן שליט"א שעלינו להתכונן לימים הנשגבים שכל הווי החיים משתנה, ועלינו ללמוד ולדעת הלכתא למשיחא בהלכות מצות התלויות בארץ ודיני טומאה וטהרה.

המבחנים נערכו במחצית החודש, וכך יערכו בעז"ה בחודשים הבאים בכדי שלא יגרע מהעול התורה הגדול שקבלו ע"ע עמלי התורה המופלגים כוללי הש"ס של לימוד 70 דף גפ"ת. אחד ומיוחד מרבני כוללי הש"ס החרף ובקי בלימוד המשנית ערך בטוט"ד את המבחנים שנשלחו לכל המוקדים בקרית צאנז נתניה בירושלים ובני ברק ביתר ואלעד.

בקורת רוח מרובה קיבל כ"ק מרן שליט"א את דפי המבחן הראשון, ושמע סקירה על סדרי הלימוד והתנהלות המבחנים, ועל התרחבות ספסלי דבי מדרשא במוסד קדוש זה שיסדו כ"ק מרן זי"ע

שליט"א. ההגרה - התורם נכנס ל-8 הגרלות על כדי השמן מכסף של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. בעל הו"ק מקבל כרטיס בעל זכייה כפולה. המוקד כבר פתוח: 1-800-509-109. מחו"ל ניתן להתקשר: 972-54-842-2012.

מוה"ר יודל שפירא הי"ו מנהל 'מרכז התורה' פונה בזאת אישית לכל אחד ואחד מאנ"ש: "אנא, בואו לעזרת ה' בגיבורים, בואו והאירו את עולמם של לומדי התורה בהחזקת התורה ולומדיה, בואו והעריכו את עמלי התורה ב'חנוכה-געלט' אישי בהוקרה לאברכים שתוצו להוקיר ולהעריך - וכך תזכו להביא אור גם במושבותיכם ולזכות לדור ישרים מבורך של לומדי תורה מידה כנגד מידה, וגם להיכנס להגרלות על חפצי הצדיק, ואורה זו תורה לא תמוש מכם ומזרעכם עד עולם".

שבת התאחדות לבחורי החמד בני חבורת 'כאחד'

בקהלתנו הק' בחיפה

ברגשי גיל ושמחה יצאו בני חבורת 'כאחד בקהלתנו הק' בחיפה לשבת התאחדות והתעלות בשב"ק פר' ויצא העעל"ט, זאת לאחר תקופה ארוכה של שבת אחים גם יחד בליל שבתות, וכן סדרי לימוד ושעות גדושות של לימוד התורה הק' ברציפות ובהתמדה מידי שבת בשבתו ביום השב"ק בשעות אחה"צ. ובפרט בימי בין הזמנים שבו שקדו הבחורים על תלמודם ברציפות. וביותר בימי חג הסוגות האחרון שאז התאגדו יחד לחבורה מאוחדת הן בשעות לימוד כהכנה לתפילה מרוממת ברוב עם, סדרי לימוד של ג' שעות ברציפות אחר פת שחרית ועוד. כשבמהלך ימי החג הובאו בפני הבחורים דרשנים בעלי שם שנשאו בפניהם דברי חיזוק והכנה, כמו גם הגרלות של פרסים יקרי ערך ועוד ועוד.

כאמור בשב"ק פר' ויצא העעל"ט יצאו בני החבורה בברכת כ"ק מרן שליט"א לשבת התאחדות בעיר רכסים שבצפון, בראשות ראש החבורה הרה"ג ר' יעקב יהודה מילר שליט"א מג"ש בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה.

לכבוד השבת הולחן על ידי בעל המנגן הרב ישראל אברהם שנק ניגון מיוחד על המילים 'שים שלום וכו' ברכנו אבינו כולנו כאחד' אשר ליווה את הבחורים במהלך כל השבת ברוב התרוממות.

לפני תפילת שחרית הכריז ראש החבורה הרי"י מילר שליט"א על סדר לימוד מיוחד בספרי חסידות. דברי חיזוק נשמעו אחר תפילת מנחה ע"י הרב אהרן בייפוס שליט"א. ולאחר סדר לימוד מיוחד נעמדו להתפלל יחד תפילת ערבית ברוב התרוממות הרוח.

סעודות השבת הוגשו בהרחבה ובטוב טעם ודעת, במהלך הסעודות והבאטע זימרו הבחורים לכבוד השבת, כשבין פרק לפרק שוחח ראש החבורה וליבן עם הבחורים ענייני הנכה לימי החנוכה הממשמשים

בערכו את ששה סדרי משנה. והאציל מרן שליט"א מברכתו שחפץ ה' יצליח להרחיב גבולות הקדושה בתוספת לימוד התורה"ק דמגנא ומצלא. ידידי ונאמני כוללי הש"ס שמחו לשמוע על הרחבת והוספת נדבך למוסד הנאדר בקודש בלימוד משניות בעיון ובמבחנים קבועים לבני עליה המופלגים.

במסירות נפש עילאית בתשוקה עצומה להגדיל תורה ולהאדירה להוסיף בכרם בית ישראל ת"ח מופלגים היודעים את התורה בהשגות נעלות. ברגשי קודש צוין בשמחה על שמשמים סיבבו שהמבחן הראשון נערך ביום דהילולא קדישא של התנא רבי יהודה הנשיא 'רבי הקדוש' מי שהנחיל לבני ישראל את המתנה הגדולה

עם פתיחת סדרת הכינוסים בריכוזי אנ"ש להקמת חבורת 'בני חורין' להתרחקות משימוש בדוא"ל מאות הצטרפו השבוע לחבורת 'בני חורין' דחסידי צאנז

כינוסים מיוחד התקיימו בהיכלי הכוללים בקרית צאנז ובקרית צאנז טבריה

רוח טהרה עוברת בריכוזי אנ"ש עם פתיחת סדרת ההתכנסויות להקמת חבורת 'בני חורין' כשבמסגרת החבורה המיוחדת מוסיפים גדרים והרחקות כמשמרת למשמרת, כשמקבלים בני החבורה על עצמם להימנע משימוש אף לא בדוא"ל, כשהם פורשים מכל שערי היתר, כדי להרחיק ולומר סחור סחור לנזירא, כשכל בני החבורה מקבלים על עצמם למשך השנה הבעל"ט לימנע מכל השתמשות באינטרנט או במייל.

השבוע ביום ב' נפתחה סדרת הכינוסים, כשבקרית מלך רב נתקבצו ובאו מאות אברכי הכולל בהיכלי הכוללים לאסיפה מיוחדת להקמת החבורה, את הכינוס פיארו ראשי הכוללים שליט"א ורבני הקהילה שליט"א. במרכז הכינוס נשא דברים הגאון רבי מנחם מענדל לובין שליט"א רב שכונת רמת אהרן בב"ב וראש כולל חזו"א, אשר דיבר על החובה להוסיף גדרים וסייגים בעיני פגעי הטכנולוגיה, שכן אין לנו מהוראות ופסקי הלכה מרבתינו שבדורות הקודמים על הגדרים והסייגים הראויים לעשות מלהיכשל, ועל כן ראוי לכל ירא ה' להוסיף מעצמו פרישות ועיני הרחקות נוספים. בסיום הכינוס חתמו מאות אברכי הכולל על טפסי הצטרפות לבני החבורה מתוך התרוממות ורגשי קדושה.

למחרתו ביום ג' התקיים כינוס 'בני חורין' בקרית צאנז טבריה, כשהמוני אנ"ש משתתפים באסיפה המרוממת, את ההתכנסות פתח בדברים הדומו"צ הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א, אשר דיבר על הזכות הגדולה להוסיף סייגים לקדש עצמו במותר לו, כמו"כ נשא דברי חיזוק הרה"ג רבי חיים מאיר גרינבוים שליט"א דומו"צ קהל חסידי ויזניץ בחיפה, אשר עורר את הציבור על הנחיצות לחזק ענין זה. גם שם הצטרפו המונים לחבורה קדושה וז.

בעזר השי"ת מתעדים לילך מחיל אל חיל בשאר ריכוזי אנ"ש, כשלצד זה מקווים בעזרת נדיבי עם ליתן מענה חילופי בדרך שירותי מחשב חנימיים לבני החבורה, עקבו אחר הפרסומים.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כמא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, מרביץ תורה והוראה, מורה ודאין, שלמה שמו ושלמה משנתו, ה"ה

הרה"ג רבי שלמה ניימאנן שליט"א

דומו"צ דקהילתנו הק' בליקווד

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת הולדת הבת תחי'

וברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' שמחה ניימאנן הי"ו

מיקירי אנ"ש בבארא פארק

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר חיים יקותיאל בריסק הי"ו
אב"י בליקווד

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבת תחי

במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו
הרה"ח ר' משה שמואל הי"ו

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' מנחם יהודה בלוך הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת נישואי הבת הכלה תחי
עב"ג במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה תתקיים אי"ה
ביום שני באולמי היכלי מלכותי בב"ב

גליון זה נודב

לרגל שמחת התקשרות השידוכין

של החתן המו"מ בתוי"ש כמר

אברהם אבא אייזנבאך הי"ו

בן הרה"ח ר' חיים צבי הי"ו
אב"י בביתר עילית

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' נחמן וייספיש הי"ו
אב"י פעיה"ק

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה